

ΝΕΑ ΑΚΡΟΠΟΛΗ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΦΙΛΟΞΟΦΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ - ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2002

ΤΕΥΧΟΣ 106

ΕΤΟΣ 22ο € 3,50

Ο ΔΡΟΜΟΣ ΤΟΥ ΗΡΩΑ

- ▶ **ΣΑΜΑΝΙΣΜΟΣ**
- ▶ **Η ΜΕΓΑΛΗ ΦΥΓΗ**

- ▶ **ΜΕΤΑΘΑΝΑΤΙΕΣ ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ**
- ▶ **ΤΟ ΠΕΡΑΣΜΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΦΗΒΕΙΑ ΣΤΗ ΝΕΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΣ**
- ▶ **ΟΛΟΚΛΗΡΩΤΙΣΜΟΣ: Η ΉΘΙΚΗ ΚΑΤΑΡΡΕΥΣΗ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ**

ISSN 1105-8128

Από τον Εκδότη

Τα τελευταία χρόνια όλο και περισσότερο ακούμε ότι ο πλανήτης μας είναι ένα παγκόσμιο χωριό. Οι ραγδαίες εξελίξεις στην τεχνολογία των επικοινωνιών και των πλεκτρονικών μέσων έχουν σχεδόν εκμπεινίσει τις αποστάσεις. Η επικοινωνία μεταξύ π.χ. ενός πολίτη της Χιλής και ενός πολίτη της Φινλανδίας είναι πλέον άμεση και ακαριαία. Δεν υπάρχουν αποστάσεις και σύνορα για την επικοινωνία στη σημερινή παγκοσμιοποιημένη κοινωνία μας.

Είναι επίσης η εποχή των ταξιδιών. Γρήγορα και σχεδόν ανώδυνα μπορεί κανείς να πετάξει σε λίγες ώρες από τη μια χώρα στην άλλη, όσο μακριά κι αν είναι. Βέβαια, και σαν αντίθετο, στις μέρες μας έχει εκφυλιστεί η εμπειρία του ταξιδιού εξαιτίας του μαζικού τουρισμού, που επιχειρεί να μας κάνει σκέτα αντικείμενα που απλώς μεταφέρονται από το ένα μέρος στο άλλο, σαν να ήταν εμπορεύματα χωρίς ψυχή.

Το ταξίδι έχει χάσει έτσι τη γοντεία της εξερεύνησης και της περιπέτειας σε πολύ μεγάλο βαθμό και την αιώνια περιέργεια και το πάθος του ανθρώπου να γνωρίσει άλλες διαφορετικές γαίες και άλλους λαούς έχει πάψει πα να είναι εκείνη η ισχυρή πηγή ενέργειας που προσέφερε στην ανθρωπότητα σημαντικά και γδύμα ευρήματα.

Από την άλλη όμως, μπορούμε να πούμε ότι δεν υπάρχουν πλέον άγνωστες χώρες για εξερεύνηση, ποτάμια που οι πηγές τους δεν έχουν ακόμα ανακαλυφθεί, ούτε και μυθικές πόλεις με θρυλικούς θησαυρούς που φάγκουν μια θέση στους χάρτες. Και όμως, η ιστορία και ο πολιτισμός οφείλουν σε πολύ μεγάλο βαθμό τα πνευματικά πλούτη τους στα ταξίδια εκείνων των παλιών και τολμηρών εξερευνητών και οδοιπόρων που, εμπνευσμένοι ίσως από το αρχετυπικό παράδειγμα του Οδυσσέα, άνοιγαν νέους ορίζοντες, ανακαλύπτοντας νέες χώρες, νέους λαούς, νέες ιδέες και εφευρέσεις, νέες αντιλίψεις για τη ζωή, νέα έθιμα και ίθη.

Όμως, μέσα μας βρίσκεται η δυνατότητα να αναδημιουργήσουμε, κατά κάποιο τρόπο, αυτές τις εμπειρίες ως εντελώς πρωτωποκή και μοναδική ανακάλυψη, ως μια τελετουργία που μας εισάγει σε άλλες διαστάσεις. Τις διαστάσεις της δημιουργικής φαντασίας ως προϊόν της συνείδησης. Έτσι, καθώς ταξιδεύουμε, ίσως μας φανεί ότι όλα είναι προσχεδιασμένα και προβλεπόμενα, ότι θα περπατήσουμε σε γνωστούς χώρους που έχουν περιγραφεί και φωτογραφηθεί χιλιάδες φορές, πάντα όμως θα έχουμε τη ευκαιρία να νοιώσουμε την έξαρση του εξερευνητή που ανακαλύπτει κάτι ως τώρα άγνωστο, αν και εφόσον η συνείδηση μας είναι ανοικτή και ξύπνια.

Ο προσωκρατικός Φιλόσοφος Ηράκλειτος έλεγε ότι κανείς δεν περνάει δύο φορές το ίδιο ποτάμι. Όπως και στη ζωή, έτσι και στα ταξίδια, χρειάζεται να είμαστε ανοικτοί στις εκπλήξεις που μπορεί να μας προσφέρει η μοίρα, να είμαστε με ξύπνια τη συνείδηση, έτοιμοι να ανακαλύψουμε εκείνο το «κάτι» που μόνο εμείς θα δούμε για πρώτη φορά: το άρωμα ενός λουλουδιού, εκείνο το πλιοβασίλεμα στη θάλασσα, το χαρούμενο πουλί καθισμένο στο κλαδί ενός δένδρου, εκείνη την σκιά ενός αρχαίου κιονόκρανου καθώς έδνει ο πίλιος.... Αυτές θα είναι οι αναμνήσεις που θα εμπλουτίσουν τη μνήμη μας με αξέχαστες περιπέτειες, εμπειρίες και γνώσεις, κάνοντάς μας άξιους διαδόχους του Οδυσσέα. Όπως έλεγε ο Κ. Καβάφης «Σαν βγαίνεις στον πηγαίμο για την Ιθάκη, να εύχεσαι νάναι μακρύς ο δρόμος, γεμάτος περιπέτειες, γεμάτος γνώσεις.»

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Εκδίδεται από τις:
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΑ ΑΚΡΟΠΟΛΗ

ΒΑΡΒΟΓΛΗ 3,
ΑΘΗΝΑ 11361
Τηλ. 010 8231301, Fax. 010 8810830
e-mail: ena-gx@hol.gr
Πληροφορίες:
www.nea-acropoli.gr

ΕΤΟΣ 22ο, ΤΕΥΧΟΣ 106
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ-ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ-ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ
2002

Εκδότης - Ιδιοκτήτης :

Γ.Α.Πλάνας

Διευθυντής Σύνταξης :

Φ. Θεοδωρίδου

Υπεύθυνος Ύλης :

Κ. Δαικίδου

Ατελιέ:

Κ. Δαικίδου

Δημ. Σχέσεις - Διακίνηση :

Γ. Χρόνης

Μεταφράσεις :

Γ. Πλάνας, Ι. Μούστρη

Συνεργάτες:

Γ. Χαραλαμπόπουλος, Μ. Χιμένεθ, Ι. Μούστρη,
Γ. Τσιρώνης, Π. Μούστρης

Στοιχειοθεσία - Διόρθωση:

Διονυσία Κόκλα, Τ. Αντωνοπούλου

Εκτύπωση :

Μ. Κατίνας, Γ. Κολιάτσος, Η. Μελεπιάδης

ΠΕΡΙΕΧÓΜΕΝΑ ΠΕΡΙΕΧÓΜΕΝΑ

3 ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΤΟΥ ΕΚΛΟΤΗ

5 ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

6 Η ΜΕΓΑΛΗ ΦΥΓΗ

10 Ο ΔΡΟΜΟΣ ΤΟΥ ΗΡΩΑ

17 ΤΟ ΠΕΡΑΣΜΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΦΗΒΕΙΑ ΣΤΗΝ ΝΕΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ

24 ΑΡΧΑΙΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ

26 Η ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΑΤΖΕΝΤΑ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ

28 ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΑΡΧΑΙΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΩΝ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ

30 ΣΑΜΑΝΙΣΜΟΣ

34 ΟΛΟΚΛΗΡΩΤΙΣΜΟΣ: Η ΗΘΙΚΗ ΚΑΤΑΡΡΕΥΣΗ ΤΟΥ ΑΝΩΡΩΠΟΥ

41 ΜΕΤΑΘΑΝΑΤΙΕΣ ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ

46 ΑΡΧΑΪΚΟ ΒΗΜΑ

48 ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

49 ΣΠΟΡΟΙ ΣΟΦΙΑΣ

Η ΜΕΓΑΛΗ ΦΥΓΗ

Delia Steinberg Guzman,

**Πρόεδρος του Διεθνούς Οργανισμού Νέα
Ακρόπολη,
Σταυρός των Παρισίων του Πανεπιστημίου της
Σορβόνης σε Επιστήμες,
Τέχνες και Γράμματα.**

**Απόδοση στα ελληνικά
κα Laura Rodriguez**

**'Οπως σε κάθε κρίσιμη περίοδο
της Ιστορίας - κρίσιμη με την
έννοια του μεταβλητού - έτσι
και σήμερα μεγάλες
ανθρώπινες μάζες
μετακινούνται από το ένα
μέρος στο άλλο, αναζητώντας
μία απροσδιόριστη ευημερία,
που δεν περιορίζεται πάντα
στο οικονομικό επίπεδο.**

Πραγματικά, υπάρχουν ομάδες που δραπετεύουν απ' τη μιζέρια, την έλλειψη εργασίας και μέσων διαβίωσης και διατρέχουν χιλιάδες χιλιόμετρα προσπαθώντας να βρουν κάποιον ονειρεμένο παράδεισο. Το τέρμα συνήθως βρίσκεται στις πλουσιότερες και πιο αναπτυγμένες χώρες. Κι η ελπίδα είναι να πετύχουν να ζήσουν έχοντας ένα βιοτικό επίπεδο όμοιο μ' αυτό της "φανταστικής" χώρας. Αν σ' αυτό προσθέσουμε το δυσανάλογο ποσοστό προπαγάνδας, που δείχνει τα πάντα μ' έναν εξιδανικευμένο τρόπο, δεν προκαλούν έκπληξη οι φυγές από το γκρίζο και μαύρο προς το χρυσό και λαμπερό. Δυστυχώς, η πραγματικότητα δε συμπίπτει με ό,τι αναμενόταν και έτσι αρχίζουν καινούριες έξοδοι.

Εκτός απ' αυτούς που αναζητούν έναν καλύτερο τρόπο ζωής, είναι κι οι άλλοι. Οι όχι λιγότερο απελπισμένοι, που νιώθουν να αποκρύσσονται από τη φυλή τους, τη θρησκεία τους, τις ιδέες τους και διατρέχουν διάφορες χώρες σαν παρίες, προσπαθώντας να βρουν ένα μέρος όπου μπορούν να νιώσουν σεβαστοί, αν όχι αγαπητοί. Άλλα παντού συμβαίνουν τα ίδια πράγματα. Γιατί η ανεκτικότητα είναι ένα προϊόν καλά διαφημισμένο, αλλά δυσεύρετο στην πραγματικότητα.

Οπότε η φυγή συνεχίζεται. Ο κόσμος είναι τόσο πλατύς... δε θα υπάρχει μια γωνιά όπου κάποιος μπορεί να ξεκουραστεί από ένα τόσο μεγάλο ταξίδι χωρίς προορισμό;

Άλλα δε θα σταματήσουμε στην ανάλυση αυτών των μαζικών φυγών που χαρακτηρίζουν το τέλος του 20ου αιώνα. Αντί γι' αυτό θα κάνουμε μια λιτή σκιαγράφηση άλλων μορφών φυγής που πλήκτουν το άτομο συγκεκριμένα και που, αργά ή γρήγορα, επιπρεάζουν τον κόσμο. Δεν πρόκειται πλέον για τη φυγή κάποιου

από τη φτώχεια ή από την έλλειψη ανεκτικότητας, αλλά από τον εαυτό του, από την εσωτερική αβεβαιότητα που δεν εκφράζεται σε νομάδες, αλλά σε κοινωνίες άδειες από ανθρώπινα όντα.

Η Φυγή από την Κοινωνία

Καθώς αναπτύσσονται καινούρια μέσα για να επιδοτήσουν τις κοινωνίες με μεγαλύτερη ευημερία ή συστήματα για να συντονίζουν τους ανθρώπους στις διάφορες όψεις της ζωής, παρατηρείται, περιέργως, ένα αποτέλεσμα αντίθετο του αναμενόμενου. Στο τέλος, οι άνθρωποι αισθάνονται επιφορτισμένοι με τόσες προσφορές -όχι όλες αυθεντικές- και καταλήγουν να δυσπιστούν απέναντι σε αυτό που θα έπρεπε να εκμεταλλευτούν, προσπαθώντας να ξεφύγουν απ' αυτά που θεωρούν περισσότερο υποχρεώσεις παρά παροχές.

Η κοινωνία δεσμεύει, οι κοινωνικές συνδέσεις δεσμεύουν κι εκτός από κείνους που ζουν ακριβώς απ' αυτούς τους φαινομενικούς δεσμούς που δίνουν αυτές οι σχέσεις, οι υπόλοιποι δραπετεύουν και κλείνονται στη μοναξιά τους. Δραπετεύουν στα σπίτια τους, στα μικρά καταφύγια φίλων και συντρόφων, στις μικρές ομάδες ή, στη χειρότερη περίπτωση, στην απόλυτη μοναξιά, προκειμένου να μην υποταχθούν στην πίεση των μεγάλων ομαδοποιήσεων. Μερικές φορές, κάποιοι χρησιμοποιούν το θόρυβο και τη στιγμιαία τρέλλα των πολυπληθών θεαμάτων, για να ξαναδραπετεύσουν, με ακόμα περισσότερη δύναμη στη ζωτική τους απομόνωση.

Ο κόσμος δραπετεύει ακόμα και από τον απλό διάλογο, επειδή δεν υπάρχει επιθυμία επαφής με ανθρώπους που δε γνωρίζει κι ούτε υπάρχει θέληση γι αυτό. Η ανθρώπινη δυσπιστία επιδεινώνει αυτή τη φυγή από την κοινωνία.

Η Φυγή από τις Ανθρώπινες Σχέσεις

Αν και φαινομενικά βρισκόμαστε σε μια εποχή ρήξης των ταμπού, εποχή στην οποία γίνεται πιο εύκολο από ποτέ να συσχετιστούν οι μεν με τους δε, ώστόσο αυτή η σχέση γίνεται όλο και περισσότερο επιπόλαια και περαστική. Τα δεσμά φιλίας ή αγάπης δημιουργούνται ανά πάσα στιγμή, αλλά και εξαφανίζονται ανά πάσα στιγμή.

Στην πραγματικότητα, η φυγή προέρχεται από το φόβο της δέσμευσης που προϋποθέτουν κάποιες πραγματικά ανθρώπινες σχέσεις. Μία αληθινή φιλία απαιτεί πιστότητα, σεβασμό, υπομονή, στοργή... και τόσα άλλα πράγματα, όχι πρόσκαιρα, αλλά "για μια ολόκληρη ζωή", αν όντως αυτή η έκφραση εσωκλείει ακόμη κάποιο νόημα. Μία αληθινή αγάπη μπορεί να

βγει από μια σπίθα, αλλά η συνειδητή δέσμευση είναι αυτή που βοηθάει να συνεχίσει κανείς να οικοδομεί αυτό το συναίσθημα καθώς ο χρόνος τρέχει. Στην αγάπη με δέσμευση δε μπορεί να υπάρχει πλήξη, ούτε μνησικακίες, ούτε συνεχόμενη οξυθυμία, ούτε αγωνία ερωτικής αλλαγής, που αντικαθιστά τον έρωτα που θεωρείται φθαρμένος ή που, απλώς, δίνει στη ζωή τη "γοντεία" του καινούριου.

Ο άνθρωπος δεν πιστεύει στον εαυτό του ούτε και στους άλλους. Του λείπει η αυτοεκτίμηση -ή του περισσεύει εγωισμός-

και δεν πιστεύει ότι μπορεί να έχουν οι άλλοι αυτό που λέπει από αυτόν. Γι' αυτό δραπετεύει από τις ανθρώπινες σχέσεις και πέφτει στο επιφανειακό και ζωϊκό άγγιγμα, που τελικά δεν τον ικανοποιεί.

Η Φυγή μέσω των ναρκωτικών.

Στα ναρκωτικά, στην εθελοντική απομόνωση, ακόμα και στην αυτοκτονία, ο άνθρωπος Ψάχνει ποικίλες φόρμουλες φυγής. Από τι δραπετεύει; Ίσως ούτε κι ο ίδιος γνωρίζει... Ίσως να δραπετεύει από τη μοναξιά του. Από το κενό που υπάρχει μέσα του. Από την έλλειψη δρόμων και ενέργειας για να κτίσει τον εαυτό του.

Είναι πολύ δύσκολο να είναι κανείς μόνος, ίδιως όταν δεν έχει εσωτερική ζωή, όταν δεν υπάρχουν σταθερές ιδέες και συναισθήματα για να στηριχτεί. Όταν μας έχουν πείσει ότι δεν υπάρχει τίποτα για να πιστέψει κανείς, όταν μας μαθαίνουν καθημερινά να μη δενόμαστε με κανένα συναίσθημα, ότι είναι πιο παραγωγικό να αφήσουμε τους άλλους να δρουν, ενώ εμείς κοιτάζουμε απλά πώς κυλά η Ιστορία.

Τότε καταφεύγει κανείς στα ναρκωτικά για να ξεχάσει ότι δεν έχει αναμνήσεις, για να δημιουργήσει ένα κόσμο ιδανικό αλλά τεχνητό, για να μνη αντιμετωπίζει κανένα πρόβλημα, ούτε να ψάχνει για λύσεις που θα τον βοηθήσουν να βαδίζει στη ζωή με τα μάτια ανοιχτά. Ο πόνος δεν είναι πάντα τόσο φοβερός όσο φαίνεται. Πολλές φορές είναι πιο διδακτικός από την αδιαφορία για ό,τι συμβαίνει. Το να υποφέρουμε εξαγγίζει, αν καταφέρουμε να εξαγάγουμε υγιείς εμπειρίες από τον πόνο. Πάντως, μέχρι πότε και μέχρι πού μπορεί να δραπετεύσει κανείς μέσω των ναρκωτικών; Είναι ένας θάνατος

πο μακροχρόνιος απ' αυτόν που κλίνει προς την άμεση αυτοκτονία, προς την εγκατάλειψη κάθε προσπάθειας.

Και τώρα η τεχνολογία έχει προωθήσει σε πολλά εκατομμύρια ανθρώπους μια άλλη μορφή φυγής: θέτει σχέσεις σε όλες τις ππείρους, αλλά με μία οθόνη στη μέση. Είναι αυτοί που ζουν βλέποντας τη ζωή μέσα απ' τα αγαπημένα ή μισητά τους πρόσωπα στην τηλεόραση. Και είναι αυτοί που ζουν μιλώντας, ακούγοντας, μαθαίνοντας τη ζωή και τα θαύματα των όσων συμβαίνουν σ' όλες τις γωνιές της γης μέσω ενός υπολογιστή. Κι αντί αυτό να είναι πραγματικά ένα επικοινωνιακό μέσο, έχει γίνει ένα νέο μοντέλο φυγής από τον εαυτό μας.

Η Φυγή από τη Γνώση

Είναι αξιοπερίεργο το ότι υπάρχουν κάποιοι, που, προσπαθώντας να μάθουν πολλά για να πετύχουν περισσότερα, κλείνονται σ' ένα οχυρό βιβλίων, μελετών, πληροφοριακών εκδόσεων, ειδικοτήτων χωρίς τέλος, για να φτάσουν στον ποθούμενο στόχο της ευρυμάθειας. Και οπωσδήποτε, ποικίλων εξετάσεων για να πετύχουν καλύτερες θέσεις εργασίας.

Δε θέλουμε να πούμε μ' αυτό ότι η γνώση είναι αρντική. Αντίθετα, αρντική γίνεται μόνο όταν μετατρέπεται σε φυγή, για να γεμίσει εσωτερικά κενά που θα συνεχίσουν να είναι κενά. Επειδή, όσο και να διαβάζει κανείς, στο τέλος, όταν μείνει μόνος με τον εαυτό του, θα αναρωτηθεί μοιραία: **σε τι μου χρησιμεύουν όλα όσα έμαθα, εκτός από το να μου δώσουν αξία μπρος στα μάτια των άλλων;** 'Έκω βελτιωθεί εγώ ο ίδιος σε τίποτα, μεγάλωσα μέσα μου, έχω περισσότερα μέσα για να λύσω τις δυσκολίες που συναντώ στη ζωή;

Πάντα έχουμε υποστηρίξει, απ' τις σελίδες αυτού του περιοδικού κι από άλλα γραπτά και συζητήσεις, ότι οι σοφοί όλων των καιρών είχαν δίκιο όταν πρόσφεραν αυτό το θαυμάσιο εργαλείο στον άνθρωπο: τη γνώση της ζωής, να ξέρει δηλαδή να εφαρμόζει αυτά που μαθαίνει! 'Όχι μόνο σ' ένα εργαστήριο ή σ' ένα γραφείο, αλλά να ξέρει να ανακαλύπτει τις χιλιάδες απαντήσεις που είναι επιτήδεια κωδικοποιημένες στη Φύση. Τη θέση αυτής της γνώσης έχει σφετεριστεί η μεθοδική και συστηματική γνώση, η νοητική άσκηση, η τάση του νου να δραπετεύσει για μια ακόμη φορά.

Το αντίβαρο επίσης φαίνεται: είναι η φυγή της άγνοιας, η περιφρόνηση για κάθε μορφή κουλτούρας, μάθησης, για κάθε μετάδοση εμπειριών. Είναι η ψεύτικη ελευθερία του να ζει κανείς μ' ό,τι καλώς καταλαβαίνει, αν καταλαβαίνει τίποτε, αφήνοντας τα χαλινάρια ελεύθερα στα πιο ποικίλα πάθη, σαν μοναδικό μέσο έκφρασης.

Η Φυγή από το Θεό

Ίσως εκτός μόδας, αλλά παρών σ' όλους τους πολιτισμούς, ο Θεός, το ιερό, το πνευματικό και αιώνιο, κατέχει μια θέση στην ανθρώπινη συνείδηση. Γιατί εκτός μόδας; Ακριβώς εξαιτίας της συνθήκης φυγής: είναι πιο εύκολο να αρνηθεί κανείς αυτές τις έννοιες, που τον υποχρεώνουν να έρθει αντιμέτωπος με τον εαυτό του, παρά να διατυπώσει θεμελιώδεις ερωτήσεις και να ψάξει τις συνεπαγόμενες απαντήσεις.

Η άρνηση του Θείου είναι το να δραπετεύσει κανείς απ' αυτό. Δεν αρκεί να πει κάποιος ότι ο Θεός δεν υπάρχει για να πάψει να υπάρχει. Είτε μας αρέσει είτε όχι, στην άρνηση βρίσκεται η αποδοχή ενός "κάτι" μεγάλου, απροσδιόριστου, ιερού, όσον αφορά τις πιο βαθιές ρίζες του EINAI μας, αλλά που από την ίδια του τη φύση, απαιτεί. Απαιτεί να γνωριστούμε, να φτάσουμε ο ένας τον άλλον, να έρθουμε σ' επαφή μ' αυτό το άγνωστο Εγώ, που όμως είναι ο εαυτός μας.

Όπως σε κάθε φυγή, πρέπει ν' αφήσουμε κάτι πίσω, για να φτάσουμε σ' ένα σημείο προορισμού. Πού θέλει κανείς να φτάσει όταν δραπετεύει από το Θεό; Δεν πιστεύω στο αντίθετό του, το δαιμονικό. Κάποιος που έχει "σώας τας φρένας" δεν αναζητάει το διάβολο, εκτός κι αν είναι για να "πουλήσει την ψυχή του" και να αποκτήσει κάποιο όφελος με εύκολο τρόπο. Από το θείο δραπετεύει κανείς για να μην γίνει καλύτερος, όχι για να γίνει χειρότερος. Άλλα κυρίως επειδή δεν ξέρουμε -ή δε μας έχουν μάθει- να είμαστε καλύτεροι, γι αυτό θεωρούμε ότι κι ο Θεός αποτελεί μέρος μιας απάτης από την οποία θέλουμε να δραπετεύσουμε.

Η Φυγή από τον Εαυτό

Μέσα στον καθένα ζει ένα ον που δεν εκδηλώνεται πάντα. Μερικές φορές δεν το κάνει, επειδή δεν το γνωρίζουμε, άλλες επειδή δεν του προσφέρουμε μέσα για να το κάνει, γιατί δε θέλουμε να το κάνει. Υπάρχουν αυτοί που προτιμούν τη φυγή, πριν ακόμα κοιταχτούν πρόσωπο με

πρόσωπο με τον εαυτό τους..

Αυτή είναι η μεγάλη δειλία από την οποία απορρέουν όλες οι άλλες. Το να μην αναγνωρίζει κανείς τον εαυτό του, να μην τον αποδέχεται, να μη δέχεται την συναλλαγή μαζί του, να μην έχει βούληση υπέρβασης ξέροντας ότι αυτό το κομμάτι του είναι υπαρκτό, να μη θέλει να προσπαθήσει να δώσει χώρο στο φυλακισμένο εαυτό του σπάζοντας τα κάγκελα της φυλακής του. **'Όλα αυτά πού οδηγούν; Πού οδηγεί αυτή η φυγή; Στο να πει κανείς "είμαι το πρόσωπο μου, το σώμα μου, η φωνή μου, οι αισθήσεις μου";** Και τι θα απογίνει αυτή η σχετική ταυτότητα, όταν τα χρόνια θα φθείρουν την υλική ενδυμασία μας; Δεν είναι κοινοί τόποι, όχι... Εξαρτάται από το πού θα τοποθετηθεί το "εγώ είμαι", για να είμαστε αληθινοί ή για να δραπετεύσουμε απ' αυτό που είμαστε.

Δυστυχώς, οι σκοτεινοί λόγοι που αναγκάζουν σε μετανάστευση τους "άθλιους" κι αυτούς που δε γνώρισαν κατανόηση είναι οι ίδιοι που υποχρεώνουν τον άνθρωπο σε μια περιπλάνη χωρίς νόημα, αρκεί να μη συναντηθεί μ' αυτόν που μοιραία θα πρέπει να αντιμετωπίσει.

Το θάρρος να βρει τον εαυτό του και να τον αναγνωρίσει είναι ίσως η πηγή απ' την οποία ξεκινούν πολλές άλλες λύσεις. Αν όλοι οι άνθρωποι του κόσμου έπαιναν να δραπετεύουν από το ίδιο το ΕΓΩ τους, αν έδιναν χώρο και ζωή στο εσωτερικό τους είναι, ίσως να άρχιζε να υποχωρεί αυτή η φυσική και ιθική μιζέρια, ίσως να υπήρχαν λιγότεροι πεινασμένοι και λιγότεροι κυνηγημένοι, ίσως να υπήρχε περισσότερη ευτυχία, περισσότερη πρεμία, περισσότερη ευκολία για να ζήσει κανείς, περισσότερη κατανόηση, περισσότερη πραγματική αδελφοσύνη.

Εν τω μεταξύ είμαστε στην εποχή της "μεγάλης φυγής"... Άλλα μπορεί να συμβεί το εξής: Τρέχοντας πίσω από κάτι αδύνατο και δραπετεύοντας από ένα άλλο αδύνατο, είναι πιθανό να συμπέσουν τα βήματα κάποιων. Και τότε θα ανακαλύψουν ότι δεν υποφέρουν μια συμφορά ειδική και μοναδική. Έτσι μπορεί πολλοί δραπέτες να καταλάβουν ότι δεν τους κυνηγάει κάποιο τέρας, αλλά ούτε κατευθύνονται προς τον παράδεισο.

Μπορεί ένας ή πολλοί να φωτιστούν και να φτάσουν στο συμπέρασμα ότι μέχρι τώρα πορεύονταν στη ζωή με τα μάτια κλειστά.

Ο ΘΡΟΥΜΟΣ ΤΟΥ ΗΡΩΑ

Μια συγκριτική μελέτη της δομής των μύθων

καθ. Γ.Α. Πλάνας
Ιδρυτής & Διευθυντής,
της Νέας Ακρόπολης στην Ελλάδα.

Το θροσκευτικό συναίσθημα είναι ένα χαρακτηριστικό αποκλειστικά του ανθρώπινου όντος. Τα ζώα αισθάνονται, συγκινούνται, σκέφτονται, επικοινωνούν και χρησιμοποιούν κώδικες γλώσσας. Σ' αυτούς τους τομείς οι διαφορές από τον άνθρωπο είναι απλώς ποσοτικές. Το θροσκευτικό συναίσθημα δύμας λείπει από τα ζώα και θα μπορούσαμε να πούμε ότι αποτελεί στοιχείο ποιοτικής διαφοράς ανάμεσα στο ζώο και στον άνθρωπο, μαζί με την ικανότητα του γέλιου. Η θροσκευτική ικανότητα βασίζεται σε μία καθαρά εσωτερική και πνευματική στάση του ανθρώπου προς το Άπειρο, το Αιώνιο.

Hπρώτη σχεδόν εκδήλωση της θρησκευτικής είναι η ταφή των νεκρών, που υποδηλώνει την πίστη σε μια μεταθανάτια ζωή και στην αιωνιότητα του εσωτερικού. Είναι του ανθρώπου.

Η δομή και η λειτουργία του θρησκευτικού φαινομένου βασίζεται στην έννοια του Μύθου, καθώς και στην τέλεση ιεροτελεστιών και στη θέσπιση της Μύνσης. Ωστόσο οι δύο τελευταίες, χωρίς την ύπαρξη του μυθικού και μαγικού στοιχείου, δεν αποτελούν από μόνες τους κύριο γνώρισμα του θρησκευτικού στοιχείου. Σε μερικές κοινωνίες ζώων γίνονται τελετές γαμήλιου και νεκρικού ακόμα τύπου και μυήσεις μεταβίβασης εμπειριών, έστω σε πρωτόγονο βαθμό, όπως στους πιθήκους και σε άλλα ανώτερα θηλαστικά. Επίσης στην ανθρώπινη κοινωνία γίνονται τελετές χωρίς θρησκευτικό περιεχόμενο, όπως η τελετή της απονομής πτυχίων, καθώς και μυήσεις (με την καθαρά εξωτερική έννοια της εκμάθησης μιας τέχνης) στον επαγγελματικό τομέα. Μόνο με την ύπαρξη και την υποταγή στο Μύθο αποκτούν όλα αυτά θρησκευτικό και πνευματικό περιεχόμενο και ουσία.

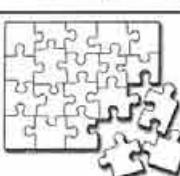
Ο Μύθος ποτέ δεν πεθαίνει, γιατί ζει στον ανθρώπινο Συλλογικό *Nou* και είναι η αιτία της ιστορικής ροής, η οποία τείνει να μιμηθεί το Μύθο, ν' ακολουθήσει το πρωταρχικό μοντέλο, το αρχέτυπο, το **Ντάρμα**.

Ο Μύθος, για παράδειγμα, του Παγκόσμιου Κατακλυσμού αποτελεί μέρος της δομής του Συλλογικού ανθρώπινου πνεύματος και της εξελικτικής του πορείας, ανεξάρτητα από τις ιστορικές χωροχρονικές του

Ενσαρκώσεις.

Η δομή του Μύθου αυτού ρυθμίζει τα ιστορικά γεγονότα και την ανάμνησή τους, είτε αυτά έγιναν στο παρελθόν (Ατλαντίδα, Λεμουρία), είτε πρόκειται να γίνουν στο μέλλον των επόμενων Φυλών. Η δομή παραμένει ίδια. **Το ίδιο κι ο Μύθος της ενσάρκωσης του Γιου ή Αβατάρα του Θεού Πατέρα.** Η δομή του Μύθου είναι ίδια στον **βεδικό Άγνι, στον Όρο, στο Βούδα ή στο Χριστό**, με ελάχιστες παραλλαγές, αν και μεσολαβούν εκατοντάδες χρόνια μεταξύ τους. Ο Άγγελος ή Δέβα που προαναγγέλλει, η γέννηση από παρθένο μπτέρα, το προσκύνημα των βασιλέων και μάγων, η μάχη και η νίκη κατά του κακού δαιμόνα και τέλος ο θάνατος και η ανάσταση του Θεανθρώπου και η ανάλογη του στους Ουρανούς, είναι κοινά στοιχεία σε όλες τις "ιερές ιστορίες" των Αβατάρα στις διάφορες θρησκείες.

Δεν έχει σημασία αν πράγματι έγιναν όλα έτσι στην πραγματική ιστορία. Σημασία έχει ότι ενσάρκωσαν τον Αιώνιο Μύθο, τη μία Αλήθεια: της καθόδου της Θεότητας μέσα στον άνθρωπο, πέρα από ονομασίες, γεωγραφικά πλάτη και μήκη ή ιστορική εποχή. Οι μυθικές δομές αποτελούνται από αλληγορίες και εμβλήματα, όπως μία κινηματογραφική ταινία αποτελείται από διάφορα συνεχόμενα φωτογράμματα και κάθε έμβλημα αποτελείται από διάφορα σύμβολα. **Το σύμβολο είναι η κύρια μονάδα του Μύθου.** Η μελέτη και η έρευνα των αρχαίων συμβόλων του θεολογικού επιπέδου είναι μία ολόκληρη επιστήμη που αναπτύχθηκε πολύ τις τελευταίες δεκαετίες, ξεπερνώντας πλέον τα

Μύθος & Ιστορία

Ο Μύθος, ως υπόσταση του θρησκευτικού στοιχείου, λειτουργεί στη διάσταση του αιώνιου. Είναι διαχρονικός και έχει καθολική και ολοκληρωτική τάση. Αποτελεί ένα πρότυπο, ένα μοντέλο δράσης και συμπεριφοράς πρωταρχικής έννοιας, δηλαδή πριν από την αρχή ή θεμελιώνοντας την αρχή. Αποτελεί ένα αρχέτυπο, ικανό να συλληφθεί από το ανθρώπινο πνεύμα. Αντίθετα, τα ιστορικά γεγονότα και οι δράσεις κινούνται σ' ένα περιορισμένο χωροχρονικό πλαίσιο, στερούνται αιωνιότητας και καθολικότητας, εκτός κι αν ενσαρκώνουν το Μύθο.

Η Ιστορία αποτελεί τη χωροχρονική πνάπτυξη μιας αλήθειας, μιας πράξης. Το παρελθόν είναι αληθινό (α στερπτικό + λήθη), όσο όμως δεν το λπαμονούμε. Η Ιστορία είναι εξαρτημένη και ελεύθερη κατά κάποιον τρόπο, γιατί τα γεγονότα μπορούν να συμβούν έτσι κι αν άλλως και ποτέ δεν είμαστε εντελώς σίγουροι πώς και γιατί συνέβησαν έτσι κι όχι διαφορετικά ή γιατί έγιναν σ' εκείνον το χώρο ή το χρόνο κι όχι σε άλλον.

δογματικά συμπλέγματα του θρησκευτικού φανατισμού. Η συγκριτική μελέτη των συμβόλων που μοιάζουν σαν κρύσταλλα του Συλλογικού ανθρώπινου Πνεύματος, τα οποία αντανακλούν το Φως της Θείας Σοφίας, μας αποκαλύπτει μια πλειάδα βαθιών γνώσεων για τα μυστήρια και τη δομή του σύμπαντος, για την εξέλιξη και για τον άνθρωπο, που κανένας πριν δεν θα μπορούσε να υποψιαστεί. Πίσω από τις φαινομενικές διαφορές, που δήθεν υπάρχουν μεταξύ των διάφορων θρησκειών, φτερουγίζει η ίδια Αλήθεια, οι ίδιοι Μύθοι και ουσιαστικά τα ίδια σύμβολα. Αρκεί να εφαρμόσουμε τη συγκριτική μελέτη και τα κλειδιά ερμηνείας με σωστό και ειλικρινή τρόπο. Οι διαφορές είναι επιφανειακές, αποτέλεσμα της προσαρμογής του Θείου

Μνημάτος στους διάφορους λαούς, στις ιστορικές ανάγκες και στις γεωγραφικές ιδιαιτερότητες.

Η συγκριτική έρευνα των θρησκειών και των συμβόλων είναι το καλύτερο εργαλείο για να σβήσει από το ανθρώπινο πνεύμα κάθε ίχνος φανατισμού, άγνοιας, εγνωσμού και κάθε αίτημα

αποκλειστικότητας και υποκειμενισμού καθώς και για να αποκτηθεί ένα πραγματικά ανοιχτό, καθαρό και αντικειμενικό πνεύμα, που αποτελεί το κύριο στοιχείο για να φτάσει κανείς στη Σοφία, στην αληθινή προσέγγιση του Θείου και του Εαυτού του. Αν και η συγκριτική μελέτη των Μύθων και η πολύπλευρη ερμηνεία τους είναι δύσκολο έργο και απαιτεί χρόνια έρευνας και

ΦΑΣΕΣ	ΑΜΠΕ	ΟΣΠΡΙΣ-ΩΡΟΣ	ΜΟΥΣΗΣ	ΖΙΚΦΡΙΝΤ
Η αρχή του μοιραίου	Ο Γρηγορίς νιτρέπεται για την αιμορίξαμε την κάρπη του	Ο Θετηνικάς με δόλο τον αδελφό του Όστρι, για να τον εκφρούσει και να διαπράξει αιμορίξαμε την Ιούδα, την αδελφή του	Ο Φαραώ σκλαβώνει τους Έβραιους	Ο Σίγκιουρτ και ο Σίγκλιντ διαπράτουν αιμορίξακα και μοιχέα
Η καταδίωξη και πεγκατάλεψη στα νερά	Για να κρύψει την ντροπή αρπάζει το νεογέννητο γιο και εγγονό του και τον ρίχνει στη θάλασσα.	Ο Σεβρίγγει τον Όστρι στο Νείλο μέσα σε μια αυρικούργο	Για να αποφύγει το διώγμό και τη σφαγή των βρεφών, μια μπιτάριζει το παιδί της στο Νείλο	Ο Βότανος κατέναι τον Σίγκιουρτ και καταδίωξε τη Σίγκλιντ, που γεννάει τον Ζίγκαρρντ σε ένυδασσος
Προστασία από θέσπια	Σύζεται από μια ελαφίνα, θεά του δάσους που τον αινιρέψει	Σύζεται από μια συκιά και ανασταίνεται από την Ιούδα	Προστατεύεται από τον Ιαχέ και ασζεται από την κόρη του Φαραώ, που το κάνει δικό της	Προστατεύεται από τη θέσπια Φρέσι
Νικάει τις δυνάμεις του Χάους, το Δράκο και εκθρονίζει τον προγεννήτερο θρόνο	Πολεμάει και νικάει τον πατέρα-παππού του και τον διαδέχεται στο θρόνο	Νικάει το Σεθ και νικάει τίσιο το θρόνο του με τη μοριά του γιου του Όστρι	Ο Μωυσής νικάει το Φαράω με τις πληγές	Σκοτώνει το δράκο Φανφρέ και νικάει τον Βόταν
Κορμοποτοποική, έρυσσο θεομόρων και Νόμονδικης	Ο Άρπις συνδιοργανώνει πολιτικά το λαό και διδάσκει τη γεωργία, νομοθετεί και εκπολιτίζει την Ταρπούδη	Ο Όστρις-Ωρος διδάσκει την καλλιέργεια, τη γεωργία, δίνει νέους Νόμους	Απελευθερώνει το λαό του Ιεραπίλα και δίνει πελέκα Εντολές	Ο Ζίγκαρρντ τελεί την ιερογυμία με την Μηρούχλιντ και απελευθερώνει το γένος των Βέλουσυγκ

φιλοσοφικής εξερεύνησης (1), θα παρουσιάσουμε στον αναγνώστη ένα συγκριτικό συνοπτικό μοντέλο της μυθικής ομοιότητας στη δομή των κοσμογονικών Μύθων Αρχής, σε διάφορες αρχαίες θρησκείες. **Η Κοσμοποίηση (μέσω της Θεσμοποίησης της Τάξης και του Νόμου) κορυφώνει τη μυθική πρωική πορεία**, όπως φαίνεται στον πίνακα A'.

Πιο αναλυτικά, στον πίνακα B έχουμε την ανάπτυξη του Ελληνικού Κοσμολογικού Μοντέλου, με τις 7 κύριες μυθικές φάσεις στα τρία επίπεδα του Μύθου, δηλαδή το Θεϊκό, το Ήρωικό και το Ανθρώπινο. Οι διάφορες φάσεις παραληλίζονται με τις προηγούμενες του πίνακα A και γενικά μπορούν να εφαρμοστούν σε κάθε Μύθο

Αρχής κάθε θρησκείας γιατί, όπως είδαμε, η δομή, με ελάχιστες παραλλαγές, είναι πάντα ίδια. Η ιστορική ανάπτυξη απλώς ενσαρκώνει, μιμείται το πρωταρχικό μοντέλο στις διάφορες κλίμακες. Ακόμα και στα παραμύθια, που είναι Μύθοι προσαρμοσμένοι στον παιδικό νου, βρίσκουμε κωδικοποιημένους θησαυρούς σοφίας, αν εφαρμόσουμε τα κλειδιά ερμηνείας και τα αποκρυπτογραφήσουμε, ακολουθώντας το γενικό μυθικό μοντέλο. Τα παραμύθια της Χιονάτης και της Κοκκινοσκουφίτσας μας μιλούν για τη δημιουργία του Κόσμου, τη μάχη ανάμεσα στις δυνάμεις της Δικαιοσύνης και του Σκότους, τη νίκη του νέου Νόμου πάνω στο Χάος και γενικά για τη διαδικασία της εξέλιξης και της Κοσμοποίησης. Αν και δεν

ΡΟΜΑΝΣ	ΛΥΤΚ(4)	ΑΡΘΟΥΡΟΣ
Ο Αμούλιος εκθρονίζει τον αδελφό του, Νούμπορ, βασιλιά της Άλμπα	Ένος Δρυδιδειδοποιεί το βασιλιά Βάλορ όποιο εγγόνος του θα τον σκοτώσει και βασιτού πάρει το θρόνο	Ο Βασιλιάς Ούθερ Πέντριγκον διαπρέπει μοιχεία και γεννιέται ο Αρθούρος, για τον οποίο ο Μέρλιν προφητεύει ότι θα βοσκήσει στην Αγγλία
Ο οπαπούς σκοτώνει την κατεδα του αδελφού του, εκτός από τη Ρέα-Σίλβια, που από τον Μαρς θα γεννήσει τον Ρομπόλο και τον Ρέμιο. Ο Αμούλιος τους ρίχνει στον Τίβερη	Παναπορφύρει την προφητεία, κλείνει την κόρη του Εθνή σε έναν πύργο, αλλά αυτή συλλαμβάνει τριανταδιά Ο Βαλόρ πανακαλύπτει και ταρίχευε στο ποτάμι, πνίγονται τα δύο και ακόρεται ο Λυκ.	Ο Βασιλιάς γραβούμενος μίαντος εκθρονιστεί από το νέδογο, τον παροδίζει στον Μέρλιν για να ζησει απομονωμένος στο δάσος. Άλλοι φρεσδάρχες που θέλουν το θρόνο, τον ψήλωνυν για να τον σκοτώσουν
Σύζηνται από τη Λύκανα, Θεύ του Δάσους και σύμβολο του Μαρς (Άρη) που τους αναπέρα	Τον Λυκ τον βρήσκει μια γεράδα που τον αναπέρα, γιατί ο πατέρας του είναι ένας θεός των Γουάπαντε Ντανάν	Ο Μέρλιν τον προστατεύει και του διδάσκει διάφορες τέχνες
Εκθρονίζουν τον αδελφό Αμούλιο και αποκαθίστούν τη Δικαιοσύνη	Ο Λυκ κοκοτώνει τον Βαλόρ σε μονομαρτίλα και πάφνει το θρόνο	Αριό τραβήγει το μαγικό σπιθά από το θράχο, αντιμετωπίζει τις αδυνάτες και της σκοτεινές δυνάμεις που είχαν τιμέρει το χώρο σπιγάρα
Ο Ρέμος ιδρύει τη Ρόμη, αφού θυσιάσει τον Ρομπόλο και θεσπίζει νόμους	Ο Λυκ νομοθετεί και δίνει τα στοιχεία του πολιτισμού στους Κέλτες	Ο Αρθούρος ενθρονίζεται και ιδρύει τη Στρογγυλή Τράπεζα των Ιπποτών που θα επιβάλουν την τάξη και το Νόμο, κοροποιώντας το Χάος

διαθέτουμε χώρο για να εξηγήσουμε αναλυτικότερα τους πίνακες, θα δώσουμε μια γενική ιδέα για την έννοια και την ερμηνεία κάθε φάσης, ώστε ο ερευνητής να μπορέσει μόνος του να επιχειρήσει τη συγκριτική μελέτη, προεκτείνοντάς την και σε άλλα θρησκευτικά και θεολογικά στοιχεία.

1.- Η πρώτη φάση είναι αυτή όπου το Μοιραίο στοιχείο απελευθερώνεται και έτσι ξεκινάει η δράση του όλου μυθικού δράματος. Αυτό το μοιραίο ταυτίζεται με το χάσιμο της πρωταρχικής έννοιας της ολότπτας. Έτσι χρειάζεται μια ανανέωση της Φύσης, που θα απαιτήσει το θάνατο τής παλιάς Αρχής και την εγκατάσταση τής καινούριας, αφού η καινούρια ξεπεράσει ορισμένες Δοκιμασίες, οι οποίες περιγράφουν την όλη μυητική διαδικασία. Τη μίμηση αυτής της πρωταρχικής διαδικασίας κάνει ο υποψήφιος σε κάθε βαθμό Μύσης στα αρχαία Μυστήρια. Έτσι η ζωή του μυημένου ταυτίζεται και αναπαράγει τη Ζωή του Θεού, του πρωταρχικού θείου μοντέλου, όπου ο Θεός της νέας Τάξης, αντικαθιστά τον γέρο Θεό της παλιάς τάξης ο οποία θεωρείται Χαοτική.

2.- Η Καταδίωξη είναι η επόμενη φάση. Ο πατέρας ή ο παππούς ή κάποιος στενός συγγενής προσπαθούν να αποφύγουν το μοιραίο, την προφτεία και καταδιώκουν το νεογέννητο που απειλεί την εξουσία τους. Συμβολικά σ' αυτή τη φάση πρέπει να δει κανείς, πέρα από τα πέπλα, μια φάση δοκιμασίας, όπου το Χάος δοκιμάζει και σφυρολατεί την αρχή που θα αντιπροσωπεύσει τη

νέα Τάξη στο μέλλον. Η καταβρόχθιση, ο πνιγμός, η καταδίωξη συμβολίζουν τη μύποση του νεογέννητου, το οποίο έτσι σφυρολατείται για να ξεπεράσει νικηφόρα τις δοκιμασίες και τα εμπόδια.

3.- Η θαυματουργή σωτηρία.

συνήθως από τα νερά -σύμβολο της ύλης και της γήινης ζωής- θα δώσει στο νεογέννητο θείο βρέφος μια νέα υπόσταση. Μετά από την πρώτη φυσική γέννηση ακολουθεί η δεύτερη γέννηση, από τα νερά, αφού οι Θείες Δυνάμεις το γλιτώνουν από τον βέβαιο θάνατο ή ακόμα το ανασταίνουν, όπως στην περίπτωση του Όσιρι ή του Διόνυσου Ζαγρέα. Η δεύτερη αυτή γέννηση ορίζει το τέλος της πρώτης μυητικής φάσης και φέρει τον μυημένο αντιμέτωπο με την ανώτερη αποστολή του. Τώρα δεν είναι γεννημένος μόνο από τη Γη αλλά και από το νερό και γίνεται εκλεκτός του Θεού.

4.- Επιλέγεται και προστατεύεται από τους Θεούς, με τη μορφή κάποιων ιερών μαγικών ζώων (Αστερισμών). Τώρα είναι οι Θείες Δυνάμεις που θα τον ετοιμάσουν για να πετύχει στην αποστολή του και να κατορθώσει ο νέος Θεός-Ηρωας να εγκαινιάσει μια νέα τάξη πραγμάτων στον Κόσμο.

5.- Στην επόμενη φάση νίκαει τα τέρατα του Χάους, που συμβολίζουν το σκοτεινό πνεύμα των υδάτων, την αδράνεια του χάους, τις ταραχώδεις δυνάμεις, συμμάχους της παλιάς τάξης την οποία αντιπροσωπεύει ο άδικος βασιλιάς ή ο σφετεριστής.

6.- Εκθρονίζει τον πατέρα ή τον άδικο βασιλιά. Αυτή η φάση είναι μία συνέχεια της προηγούμενης, γιατί ο γέρος πρόγονος, ο άδικος βασιλιάς, ταυτίζεται με τους δράκους, τις σκοτεινές δυνάμεις του χάους, που θα δοκιμάσουν την ανδρεία, τη δύναμη και την εξυπνάδα του θεού-ήρωα, βοηθώντας τον να κορυφώσει τη μυητική πρωική διαδικασία του για την ανακύκλωση και ανανέωση του Κόσμου. Ο Καρλ Γιουνγκ ορίζει τον δράκοντα όχι μόνο σαν μια προσωποποίηση του φόβου της αιμομιξίας, αλλά κυρίως σαν "ένα φορτισμένο κέντρο ενέργειας". Η νίκη πάνω σ' αυτό αποτελεί ένα ακόμα βήμα προς την απόκτηση της έννοιας της ολότπτας και της ολοκλήρωσης, που κάθηκε στην πρώτη μυθική φάση της αφετηρίας. Ο μεγάλος ψυχολόγος αναφέρει:

ΜΥΘΙΚΗ ΦΛΕΣΗ	ΖΕΥΣ, ΟΘΕΟΣ	ΠΙΕΡΣΕΑΣ, ΟΗΡΟΑΣ	ΟΙΔΙΠΟΔΑΣ, ΟΑΝΘΡΩΠΟΣ
Η Μοίρα η Προφητεία	Ο Κρόνος μαθάινει πων προφητεία σύμφωνα με την οποία "θα πέσει" από τα χτυπήματα του Δία, γιου του	Ο Ακρίσιος ειδοποιείται από το Μαντείο των Δελφών ότι ο εγγονός του θα τον σκοτώσει.	Ο θασιτιάς Λάιος προειδοποιείται από το Μαντείο ότι ένας γιος του θα τον σκοτώσει και θα παντρευτεί τη γυναίκα του
Οπαέρας καταδίωκε το γιο	Για να αποφύγει την προφητεία ο Κρόνος καταβροχθίζει τα παιδιά του, αλλά η Ρέα κρύβει το νεογέννητο Δία.	Για να αποφύγει την προφητεία ο Ακρίσιος περιορίζει τη Δανάη, αλλά ο Ζευς με μορφή χρυσής βροχής γονιμοποιεί τη Δανάη η οποία γεννάει τον Περσέα	Ο Λάιος τον εγκαταλείπει και του τρυπάει τα πόδια για να πεθάνει και να αποφύγει την προφητεία
Σάζεται με θαυματουργό τρόπο	Ο Ζευς οδηγείται στην Κρήτη, νησί μέσα στη θάλασσα	Ο Ακρίσιος ρίχνει τη μπέρα και το παιδί στη θάλασσα αλλά οι Θεοί τους οδηγούν ακόμη σε ένα νησί	Ένας βοσκός των βρίσκει και τον παραδίδει για ιεροθεσία σε άλλον θαυματούργο
Εκλεγμένος και προστατευμένος από τους Θεούς	Ο Ζευς προστατεύεται από τους Κουράπτες και τρέφεται από το ιερό γέρο, την αίγυνη Αρκάθεω	Ο Περσέας προστατεύεται από τον Δία, τον Ποσειδώνα και την Αθηνά και τον Βοιθούνιον Ιεράζωνα, όπως ο Πίγασος και Τρίτων	Η Μοίρα τον προστατεύει και τον ευεργετεί, γιατί η προφητεία πρέπει να εκτελεστεί.
Νικάει τα τέρατα του χάους	Ο Ζευς νικάει τους Τιτάνες και τον Τυράννο	Ο Περσέας νικάει τη Μέδουσα και το τέρας που απειλούσε την Ανδρομέδα	Νικάει την τερπτώδη Σφίγγα που τρομοκρατούσε τη Θήβα. Ξεπερνάει τη Μόνη.
Εκθρονίζει ή σκοτώνει τον πατέρα	Ο Ζευς εκθρονίζει τον Κρόνο	Ο Περσέας σκοτώνει τον Ακρίσιο	Ο Οιδίποδας σκοτώνει τον Λάιο
Οργανώνει το Χάος και το κοσμοποιεί	Απελευθερώνει τα αδέλφια του και εγκαθιδρύει μια νέα δυνατεία	Ιδρύει τη δυνατεία των Περσειδών	Απελευθερώνει τη Θήβα αλλά γίνεται θύμα της δυνατούς ωσπουν να ζει ληπρόσει το αμάρτυρά του.

"ώστε αν κατά τη διάρκεια της ύπαρξής μου
δεν συναντήσω τον δράκοντα που υπάρχει
μέσα μου, αν κάνω μια ζωή που να με
κρατάει ελεύθερο απ' αυτή τη σύγκρουση,
θα νιώσω πολύ δυσάρεστα". Έτσι ο
Οιδίποδας πρέπει να νικήσει τη Σφίγγα, κόρη
του Λάιου και αδελφή του, ο Αρτζούνα
πρέπει να συγκρουστεί με τους Κουράπτες,
τους συγγενείς του, κ.τ.λ.. Οι εχθροί -
συγγενείς, που συμβολίζουν τα τέρατα και
τις δυνάμεις του σκότους, είναι ο δράκος, ο
κατώτερός μας εαυτός, τον οποίο ο
Υποψήφιος πρέπει να νικήσει, αν θέλει να
περάσει στην τελική φάση της πρωικής
πορείας του.

**7.- Η Κοσμοποίηση, με την
οργάνωση του Χάους, την Ιερογαμία και
τη θεσμοθέτηση του νέου Νόμου και της
Νέας Τάξης πραγμάτων (πολιτισμική**

διεργασία) είναι η τελική φάση που
ολοκληρώνει τη μυθική δομή στην
Κοσμολογία κάθε θρησκείας.

Ο Καρλ Γιουνγκ ερμηνεύει το
αποκορύφωμα της πρωικής πορείας σαν το
ξεπέρασμα του τραύματος που προκλήθηκε
από το κάσιμο του αισθήματος της
ολότπτας, χάρη στην ταύτιση του
ανθρώπου με το ανώτερο μέρος του
συλλογικού Ασυνείδητου, που συμβολίζει το
**Θεό (π Ομαδική Ψυχή της
Ανθρωπότητας βρίσκεται στο
επίπεδο Βούδι-Άτμα, τη Θεία
Διάσταση).**

Αυτό εκφράζεται στους μύθους και στα
παραμύθια με το συμβολισμό της εύρεσης
του φυτού της αθανασίας, του ελιξίριου της
αιώνιας νιότης, της ιερογαμίας με την

πριγκιποπούλα, της απόκτησης του θησαυρού κ.τ.λ.

Στο Μυητικό κλειδί ερμηνείας, το τέλος της πρωικής πορείας συμβολίζεται με την “**πλιοποίηση του πεθαμένου**”, δηλαδή την ταύτιση του ήρωα με τον ήλιο, αφού έχει πια ξεπεράσει όλα τα εμπόδια και έχει νικήσει τις εσωτερικές του αντιφάσεις. Είναι η Μυητική Ζωδιακή πορεία του Ήλιου-Υποψηφίου (2). **Οι κυκλικές γιορτές ανανέωσης της Φύσης τελειώνουν με την ιερογάμια του νέου βασιλιά (σύμβολο του Ήλιου στον ουρανό) με τη βασίλισσα (σύμβολο της μπτέρας Γης), ένωση που θα επιτρέψει την αρχή ενός νέου γόνιμου κύκλου και την εδραίωση μιας νέας Τάξης πραγμάτων, την ίδρυση μιας νέας Πόλης ή ενός νέου και καλύτερου Πολιτισμού.**

Έτσι στο τέλος της πρωικής πορείας ο Ρωμύλος ίδρυει τη Ρώμη, ο Άμπις (3) δίνει νόμους στον ταρτεσιανό λαό, ο Απόλλωνας δημιουργεί τους Δελφούς, ο Περσέας ίδρυει μια νέα δυναστεία από την οποία θα γεννηθεί ο Ηρακλής, ο Αρθούρος ενοποιεί την Αγγλία, ο Σαργκών ίδρυει τη βαβυλωνιακή αυτοκρατορία, ο Κύρος την περσική, ο Οιδίποδας ελευθερώνει τη Θήβα από τη μάστιγα της Σφίγγας κ.τ.λ.

Σε όλες τις περιπτώσεις, το αποκορύφωμα του πρωικού κύκλου αναπαριστάνει την “**αποθέωση της επικρατούσας Κοσμικής Τάξης**”, την ανανέωση και αναζωογόνηση της Φύσης και του Κόσμου, με την ίδρυση νέων θεσμών και τη δημιουργία νέων Νόμων που θα εξασφαλίσουν τη Δικαιοσύνη και την αναβατική εξέλιξη του Πολιτισμού.

Έτσι ο Νόμος, το Ντάρμα, έρχεται ως τελική σύνθεση μιας μυητικής διαδικασίας - σύγκρουσης ανάμεσα σε μια θέση (η παλιά παθητική κατάσταση του Χάους) και μια αντίθεση (οι ορμητικές δυνάμεις που αποκτάει ο νεογέννητος μέσω Δοκιμασιών), ολοκληρώνοντας τη Διαλεκτική πρόοδο του Κόσμου.

Σε κάθε άνθρωπο η μυητική διαδικασία, της απομίμησης του Θεϊκού Μύθου, της ενσάρκωσης και αφύπνισης του Μύθου μέσα του, είναι το μέσον για την είσοδό του στην Πραγματικότητα, την αλπινή

Θεία Ουσία και τη συμμετοχή του στο παγκόσμιο Είναι.

(1) *Χρόνια τώρα διδάσκω σε ενδιαφερόμενους ερευνητές Εσωτερική Φιλοσοφία και Θεολογική Συμβολολογία, μέσω σύγκρισης των θρησκευτικών φαινομένων, στο Πολιτιστικό και Φιλοσοφικό Διεθνές Σωματείο “Νέα Ακρόπολη” στην οδό Αγ. Μελετίου 29, Αθήνα.*

(2) *Για περισσότερες λεπτομέρειες, συστήνουμε στον αναγνώστη, το βιβλίο «Ο ζωδιακός κύκλος στην Παγκόσμια Λογοτεχνία» του συγγραφέα, εκδόσεις Νέα Ακρόπολη, Αθήνα*

(3) *Ο Άμπις είναι ένας μυθικός βασιλιάς θεάνθρωπος που θεωρείται ίδρυτης του Ταρτεσιανού Πολιτισμού, στο νότο της Ισπανίας, προγόνου του Ιβηρικού έθνους.*

(4) *Ο θεός Λυγκ ή Λουγκ είναι ένας πανάρχαιος και μυστηριώδης θεός των αυτοχθόνων κεντροευρωπαϊκών λαών, των Λυγκούρων, που προϋπήρχαν της εισβολής των Κέλτικων φυλών. Σύμβολά του είναι το κοράκι και ο λύκος, λέξη με την οποία συνδέεται, και πιθανόν να έμοιαζε με τον μεταγενέστερο Βόταν ή Οντίν των Γερμανών και τον Απόλλωνα και το Δία των Ελλήνων.*

Το πέρασμα από την ΕΦΗΒΕΙΑ στη **ΝΕΟΤΗΤΑ** στην Αρχαία Ελλάδα

Κωνσταντάκης
Μιχαήλ

Το πέρασμα από την εφηβεία στην ενηλικίωση αποτελούσε σε όλους τους παραδοσιακούς πολιτισμούς μια από τις πιο σοβαρές και επίσημες δραστηριότητες και απασχολούσε τους άρχοντες, καθώς και όλο το κοινωνικό σύνολο.

Τόσο οι αρχές της κοινωνίας όσο και οι πολίτες της ασχολούνταν με τους νέους που περνούσαν αυτή τη φάση, μέσα από συγκεκριμένο σύστημα-πρόγραμμα εκπαίδευσης και δοκιμασίας των εφήβων.

Οι αρχαίες ελληνικές κοινωνίες που διακρίθηκαν ως οι κατ'εξοχήν ειδικές σ' αυτόν τον τομέα είναι η Αθήνα, με τον όρο "έφηβος", η Σπάρτη με τον όρο "κρύπτης" και η Μινωική Κρήτη, με τον όρο της αγέλης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ
Μαύρος Κυνηγός, Πιέρ Βιντάλ-Νακέ
Η αγωγή στη Μινωική Κρήτη, Α. Χουρδάκης

ΑΘΗΝΑ

Στην Αθήνα της εποχής του Αριστοτέλη οι κατάλληλοι για στρατιωτική υπηρεσία Αθηναίοι αποτελούσαν 42 σειρές πλικίας από 19 έως 60 ετών και κάθε σειρά είχε τον επώνυμο Ήρωά της.

19 και 20 ετών, νεότατοι ή έφηβοι
21 έως 50 ετών, κυρίως στράτευμα
51 έως 60 ετών, πρεσβύτεροι
Οι Αθηναίοι διατηρούσαν κατάλογο με τους πολίτες που μπορούσαν να στρατολογηθούν. Στις εκστρατείες καλούνταν αρχικά όσοι δεν είχαν συμμετάσχει στο παρελθόν. Η χρονισμότητα των σειρών, πέρα από την πρόσκλισή τους στις εκστρατείες, ήταν και η ανάδειξη των δημόσιων διαιτητών και των αρχόντων της πόλης μέσα από τις γραμμές τους.

Από την τελευταία σειρά (60 ετών) αναδεικνύονταν οι άρχοντες. Με το τέλος της σειράς η ομάδα έμπαινε σ' εκείνη των γερόντων. Ταυτόχρονα ο Ήρωάς της ήταν διαθέσιμος να βοηθήσει τη σειρά των εφήβων.

Όσον αφορά την περίοδο της εφηβείας, γνωρίζουμε ότι οι έφηβοι έδιναν όρκο στο ιερό της Αγλαύρου, αρχαίας κουροτρόφου θεότητας. Όταν γίνονταν πολίτες με την είσοδό τους στο σώμα του στρατού των οπλιτών έπαιρναν συμβολικά από την πόλη ένα δόρυ και μια στρογγυλή ασπίδα. Όλοι οι Αθηναίοι συμμετείχαν ενεργά σ' αυτήν τη διαδικασία και τη θεωρούσαν γεγονός μέγιστης σημασίας.

Όλοι οι έφηβοι έκαναν θητεία δύο χρόνων υπηρεσίας και φρουράς των συνόρων, στην οποία, όπως γνωρίζουμε από τον όρκο τους, εγγυούνταν να διαφυλάξουν τα σύνορα της πόλης, τα στάχυα, το κριθάρι, τα αμπέλια, τις ελιές και τις συκιές. Η θητεία ήταν ταυτόχρονα και περίοδος απομόνωσης και μετά το τέλος της θεωρούνταν πολίτες και οπλίτες.

Εφηβεία θεωρείτο η περίοδος μύσης στην πολεμική ζωή άλλα και στην κοινωνική. Δεν ήταν δηλαδή κάτι αντίστοιχο με την σημερινή στρατιωτική θητεία, αλλά μια προετοιμασία, για να γίνουν ενεργοί πολίτες, άξιοι μαχητές και υπεύθυνοι αρχηγοί οικογενειών. Απαραίτητες προϋποθέσεις για να θεωρείται κάποιος πολίτης ήταν ο γάμος και η ένταξη του στη φάλαγγα των οπλιτών.

Οι νέοι πλικίας 18-20 ετών υποπρετούσαν την πόλη ως περίπολοι-φύλακες των συνόρων. Στη διάρκεια αυτής της περιόδου βρίσκονταν σε τέλεια απομόνωση από την οικογένειά τους κι από την κοινωνία. Θεωρούνταν γνήσιοι πολίτες μόνο μετά το τέλος αυτής της περιόδου και την ένταξή τους στη φάλαγγα. Ως περίπολοι είχαν σαν χώρο δράσης, όπως λέει και το όνομα, τα ακρότατα σημεία της πόλης, ενώ εκστράτευαν σε πολύ σπάνιες περιπτώσεις κρατώντας μόνο ελαφρύ οπλισμό.

Ο Πλάτωνας στους Νόμους περιγράφει έναν αντίστοιχο ρόλο με το όνομα

Αγρονόμος, δηλ. αυτός που βρίσκεται σε συνοριακές περιοχές.

Αυτή η φύλαξη των συνόρων από μόνη της προκαλεί μια απομόνωση σε όλα τα επίπεδα. Στο φυσικό επίπεδο, γιατί βρίσκονταν μακριά από το κέντρο της πόλης, στο ψυχολογικό, επειδή δεν είχαν επικοινωνία με τους συμπολίτες τους και στο νοντικό, λόγω της ευθύνης της φύλαξης των συνόρων της πόλης, για την οποία έπρεπε να σκεφτούν και ν' αποφασίσουν πώς να δράσουν μόνοι τους.

Αν κι αυτά τα στοιχεία τα αντλούμε από την εποχή κυρίως του Αριστοτέλη, είναι σίγουρο ότι ο θεαμός αυτός υπήρχε από τα αρχαϊκά χρόνια και διατηρήθηκε αργότερα σε όλα τα διαμερίσματα της Κλασικής Ελλάδας. Τα όσα εμείς γνωρίζουμε από τους νόμους των Αθηνών είναι μια συλλογή και εκλογίκευση των όσων ίσχιαν και παλαιότερα, γεγονός που μας επιτρέπει να αντιληφθούμε το σκοπό της εφριβείας καλύτερα.

Ο Αριστοτέλης παρουσιάζει την περίοδο αυτή ως στρατιωτική θητεία, όμως είναι σίγουρα κάτι περισσότερο, αφού ολοκληρώνει την εκπαίδευση των εφήβων σε διάφορα θέματα, που ξεκινά ουσιαστικά στα 16 και τελειώνει στα 20.

Ο Μύθος που μπορούμε να αναφέρουμε παραδειγματικά και που εξηγεί την κατάσταση είναι αυτός του Μέλανθου και του Ξάνθου. Αυτός είναι και ο αιτιολογικός μύθος της εορτής των Απατουρίων που γινόταν το μήνα Πυαμεψίωνα (Οκτώβριο) μετά το τέλος των μαχών, όταν επέστρεφαν οι νέοι άντρες από τις εκστρατείες.

Ο Μύθος εκτυλίσσεται στα σύνορα Αττικής-Βοιωτίας, τόπος βουνίσιος με άσκημες συνθήκες ζωής και μόνους κατοίκους του βοσκούς και κυνηγούς. Επίσης το γεγονός ότι η περιοχή ήταν αμφισβητούμενης κατοχής από τα δύο διαμερίσματα την καθιστούσε τον ιδανικό τόπο για την εκπαίδευση των νέων.

Το όνομα αυτού του τόπου ήταν Μέλαιναι ή Μελανία Χώρα δηλ. Μαύρη Γη. Βασιλιάς των Βοιωτών ήταν ο Ξάνθος δηλ. «Ξανθός» ενώ των Αθηναίων ο Θυμοῖτης. Και οι δύο αποφασίζουν να διευθετήσουν την εδαφική διαφορά με μονομαχία. Ο Θυμοῖτης όμως φυγομαχεί γιατί κατά μια

εκδοχή ήταν γέρος. Στην αθηναϊκή παράταξη τότε εμφανίζεται ένας άλλος υπερασπιστής που υπόσχεται ότι θα γίνει διάδοχος του Βασιλιά. Το όνομά του είναι Μέλανθος δηλ. «Μαύρος». Έτσι έχουμε τη μάχη μεταξύ του Μαύρου και του Ξανθού.

Καθώς η μάχη εξελισσόταν, ο Μέλανθος φωνάζει στον Ξάνθο: «Ξάνθε, δεν σέβεσαι τους κανόνες του αγώνα. Υπάρχει κάποιος δίπλα σου». Έκπληκτος ο Ξάνθος γυρνάει να δει και ο Μέλανθος βρίσκεται την ευκαιρία και τον σκοτώνει. Μετά απ' αυτή τη νίκη ο Μέλανθος γίνεται Βασιλιάς των Αθηνών.

Υπάρχουν παραδόσεις που θέλουν τον Μέλανθο να προσεύχεται στο Δία Απατήνορα κι άλλες που βάζουν να επεμβαίνει ένας Διόνυσος νυκτερινός, ντυμένος με αιγοπροβιά, δηλ. ο νυκτερινός μελάναιγνης.

Βλέπουμε ότι στο μύθο η απάτη έχει κυρίαρχη και καθοριστική σημασία για την τελική νίκη. Ουσιαστικά το πρότυπο συμπεριφοράς που προβάλλεται στους νέους είναι εντελώς διαφορετικό απ' αυτό που πρέπει να τηρούν αργότερα ως οπλίτες της φάλαγγας.

Άλλο κυρίαρχο στοιχείο στο μύθο είναι η έντονη παρουσία του μαύρου χρώματος. Μέλανθος ο ήρωας, Μέλαιναι ο τόπος και Μελαίναιγνης ο Θεός. Το μαύρο είναι το χρώμα του επίσημου ενδύματος, της χλαμύδας των Αθηναίων εφήβων. Η εξήγηση που δίδεται είναι διπλή: από τη μία αποτελεί την ανάμνηση του μαύρου πανιού στο καράβι του Θοσέα κι από την άλλη είναι σύμβολο του μυητικού αποκλεισμού που περνούσαν οι έφηβοι.

ΣΠΑΡΤΗ

Δανάλογος της Αθήνας θεσμός στην Σπάρτη ονομαζόταν κρυπτεία.

Αποτελούσε πιο πολύ ίσως απ' ό,τι στην Αθήνα θεσμό προετοιμασίας για τη στρατιωτική ζωή, μια και η κοινωνία της Σπάρτης είχε περισσότερο πολεμικό και στρατιωτικό προσανατολισμό.

Σ' αυτή την περίοδο έχουμε μια μορφή εκπαίδευσης πολύ παράξενη, όσον αφορά τουλάχιστον το κυνήγι με τους είλωτες. Συνέβαινε δηλ. να έχουμε κατά την περίοδο της απομόνωσης, που κι εδώ ήταν πολύ διαδεδομένη, ένα σκέλος κατά τη διάρκεια του οποίου οι Σπαρτιάτες έφηβοι κυνηγούσαν τους είλωτες και συνήθως τους σκότωναν. Έτσι τελείωνε ένα σημαντικό μέρος της εκπαίδευσής τους.

Το πρότυπο των Σπαρτιατών όλη αυτή τη περίοδο ήταν αυτό του καταδρομέα των δασών και του αναρριχητή των βράχων και των τειχών. Βασικό επίσης στοιχείο στην περίοδο αυτή είναι η νυκτερινή παραμονή στο βουνό.

Ο έφηβος της Σπάρτης ονομαζόταν κρύπτης. Μια βασική διαφορά με την Αθήνα, ήταν ότι ενώ στην Αθήνα ο έφηβος ζούσε αυτή τη περίοδο ως μύθο, ο Σπαρτιάτης τη ζούσε ως πρακτική ζωής.

Οι κρύπται ήταν νέοι που εγκατέλειπαν την πολιτεία για να « πλανηθούν » κρυμμένοι, απομονωμένοι, « γυμνοί », δηλ. χωρίς βαρύ οπλισμό στα βουνά και την ύπαιθρο, τρεφόμενοι όπως μπορούσαν, κυνηγώντας και σκοτώνοντας την νύκτα είλωτες, στους οποίους η πολιτεία κήρυττε κάθε χρόνο τον ήλιό μας για να μην αποτελεί ο φόνος τους μίασμα. Η περίοδος αυτή κατά τον Πλάτωνα ήταν ο χειμώνας.

Αν γίνει μια αντιστροφή των όσων έκαναν οι κρύπται, βρίσκουμε ακριβώς ποιές ήταν οι αρχές και οι κανόνες των ενήλικων Σπαρτιατών, των οπλιτών μελών της Φάλαγγας. Οι αρετές του οπλίτη, όπως η κοινή ζωή, τα κοινά δείπνα, οι ανοικτές μάχες, πυμερήσιες, σε πεδινά μέρη, καλοκαιρινές, η κατά μέτωπο επίθεση ανάμεσα σε φάλαγγες, τιμούνταν στην

Σπάρτη περισσότερο από οποιοδήποτε άλλο μέρος στην Ελλάδα. Ο Σπαρτιάτης, για να θεωρηθεί πολίτης και πολεμιστής με πλήρη δικαιώματα, έπρεπε να περάσει την εκπαίδευση και την αγωγή που δινόταν από ένα σύνολο μυητικών τελετουργιών, που ήσχαν ακόμα και μετά την κλασική εποχή.

Ένας Ρωμαίος ιστορικός αναφέρει ότι ο Λυκούργος διέταξε να οδηγούνται τα παιδιά στους αγρούς και να ζουν χωρίς πολυτέλεια, μέσα στη δουλειά και με κόπους και να μην γυρίσουν στην πόλη παρά μόνο αν γίνουν άντρες. Έχουμε εδώ άλλο ένα δίπολο, τους κρύπτες στο δάσος από τη μία και τους οπλίτες στην πόλη από την άλλη.

Ένα άλλο χαρακτηριστικό των Σπαρτιατών, που δε συναντάται στην υπόλοιπη Ελλάδα, ήταν ότι εδώ οι ενήλικες διατηρούσαν μακριά κώμη.

Μια πολύ σημαντική και ενδιαφέρουσα τελετουργία ήταν αυτή που συνέβαινε στον Πλατανιστή (δάσος από πλατάνια). Εκεί συγκρούονταν 2 μοίρες Λακεδαιμόνιων κρυπτών. Η μάχη περιελάμβανε όπλα και άγρια στοιχεία, δηλ. επιτρεπόταν ένας αριθμός απαγορευμένων χτυπημάτων, όπως για παράδειγμα δαγκωματιές.

Πριν από αυτό γινόταν θυσία στον Ενυάλιο, Θεό της άγριας συμπλοκής, με προσφορά 2 σκύλους.

Προηγούνταν επίσης μια μάχη ανάμεσα σε 2 κάπρους (αγριόχοιρους), ζώα εξαιρετικά άγρια, που ήταν όμως εξημερωμένα. Όποιος κάπρος νικούσε συνήθως προοιώνιζε την νίκη της μοίρας στην οποία ανήκε.

Είναι σημαντικό να σημειώσουμε ότι στη Σπάρτη συνυπήρχαν η αγριότητα και ο πολιτισμός και ότι ο θεσμός στο σύνολό του διευκόλυνε και δημιουργούσε τις κατάλληλες συνθήκες για ένα πιό ομαλό πέρασμα από την άγρια εφηβεία στην πολιτισμένη ενοπλικώση.

Το πιο παράδοξο και αντιφατικό στοιχείο στην Αθήνα, στη Σπάρτη αλλά όπως θα δούμε και στην Μινωική Κρήτη, ήταν η πολικότητα που παρατηρούμε μεταξύ ενήλικων και εφήβων. Υπάρχει μια σειρά από αντιθέσεις σε όλα τα επίπεδα. Στην ουσία οι έφηβοι ζούσαν με αρχές και νόμους που έρχονταν σε τέλεια αντίθεση με όσα έπρεπε να ακολουθήσουν κατά την ενοπλικώση.

Οι κυριότερες αντιθέσεις είναι:

ΟΠΛΙΤΗΣ	ΚΥΝΗΓΟΣ
βαριά οπλισμένος	γυμνός από όπλα
μέλος της φάλαγγας	μόνος ή μέλος μικρών ομάδων
πεδιάδα	βουνό, δάσος
καλοκαίρι	χειμώνας
τίμιος μαχητής	πανούργος
ημερήσια μάχη	νυκτερινή μάχη
Ψυημένο φαγητό συσσιτίου	ωμό φαγητό που το έχει βρει μόνος
απόλυτη τάξη	απάτη, αταξία, παράλογο
ημερήσιο κυνήγι με τόξο και σκυλιά	νυκτερινό κυνήγι με δίκτυα και παγίδες
λευκά ρούχα	μαύρα ρούχα
επέκταση συνόρων	φύλαξη συνόρων
κοντά μαλλιά (στη Σπάρτη αντίστροφα)	μακριά μαλλιά
καύση των νεκρών (σε ορισμένες περιοχές)	ενταφιασμός
κάτοικος στην πόλη	κάτοικος εκτός τειχών

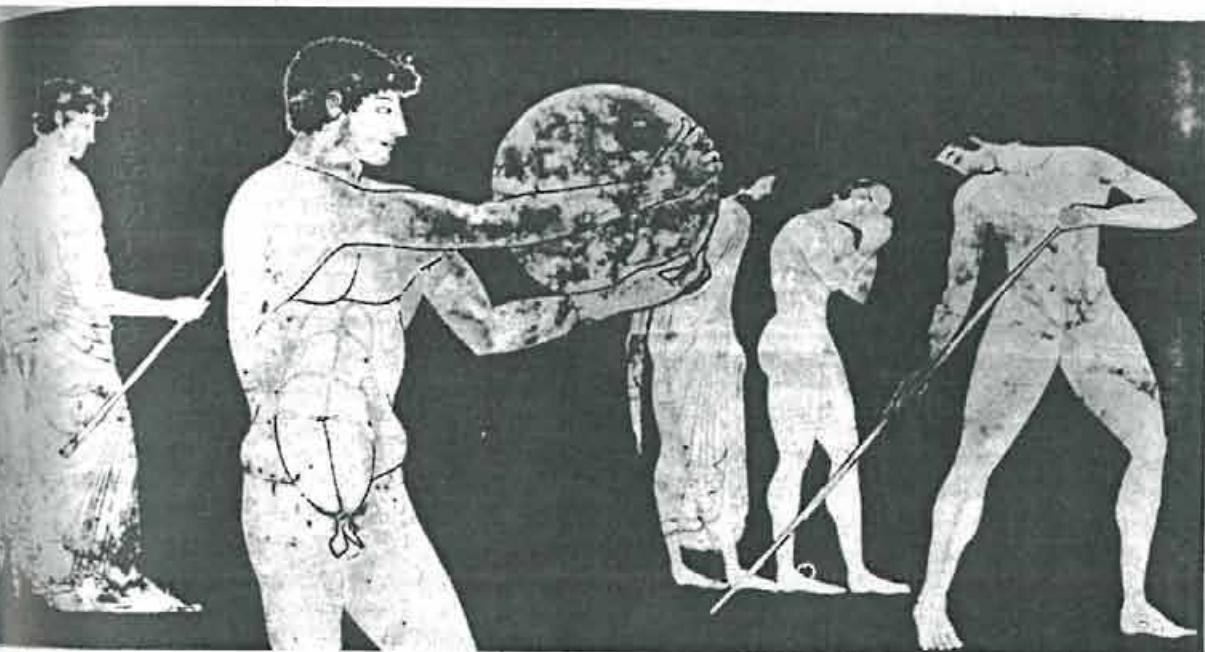
Η περίοδος αυτή ήταν ακριβώς το πέρασμα από τη ζωή στη φύση, στον πολιτισμό. Το σύνολο των αντρών παρουσιάζει εδώ, όπως σε οποιαδήποτε άλλη κοινωνία, μια αλληλοσυμπληρωματικότητα, ένα γιν - γιανγκ, όπου ο έφηβος είναι το γιν, το σκοτεινό, το σκιερό και ο ενήλικας το γιανγκ, το φωτεινό, το χωρίς σκιές.

Το πιο σημαντικό όμως στοιχείο που πρέπει να σημειωθεί είναι ότι υπάρχουν δυο δρόμοι:

1) Ο ατομικός δρόμος και ο άθλος που πρέπει να επιτελέσει ο έφηβος ώστε να θεωρηθεί άντρας,

2) ο ομαδικός δρόμος της συμμετοχής στο σύνολο και ο άθλος που ομαδικά πρέπει να επιτευχθεί και που είναι ανώτερος και πραγματικά δημιουργικός.

Η συλλογική προσπάθεια είναι ο δρόμος που φτιάχνει πολιτισμό και ανυψώνει ολόκληρη την κοινωνία, ενώ ο δρόμος του εφήβου είναι αυτός που φτιάχνει άντρες - ήρωες.

ΚΡΗΤΗ

Στη Μινωική Κρήτη αλλά και αργότερα, η διαδικασία μύσησης και αγωγής των εφήβων ήταν επίσημη εργασία στην ευθύνη έμπειρων και επώνυμων παιδαγωγών.

Σκοπός αυτής της διαδικασίας ήταν η διάπλαση των νέων, έτσι ώστε να μπορούν να γίνουν ενεργά μέλη του κοινωνικού συνόλου. Εδώ μάθαιναν το ρόλο που θα έπαιζαν αργότερα ως ενήλικοι και πολίτες.

Η εκπαίδευσή τους συμπεριλάμβανε όλα ακριβώς τα στοιχεία που ο Αχιλλέας μάθαινε από τον Χείρωνα και τον Φοίνικα, δηλαδή τρόπους καλής συμπεριφοράς, κυνήγι, ιππασία, ακόντιο, τοξοβολία, μουσική, χορό και στοιχεία ιατρικής και φαρμακευτικής. Υπάρχουν πάρα πολλά ευρήματα που παρουσιάζουν τους νέους σε όλες αυτές τις εκπαιδευτικές φόρμες και φανερώνουν την σφαιρική και άρτια εκπαίδευσή τους.

Χαρακτηριστικά ευρήματα έχουμε από αγώνες δρόμου, πυγμαχία, σύλληψη του άγριου ταύρου, κυνήγι με τόξο, από ιερούς χορούς, μουσική με πολλά όργανα και με επτάχορδη λύρα.

Πρέπει να τονιστεί ότι στην πυγμαχία, όπως φαίνεται από τις απεικονίσεις σε πολλά αγγεία, είχε αναπτυχθεί εξαιρετική τεχνική που οι νέοι γνώριζαν πολύ καλά.

Ο αγώνας δρόμου θεωρούνταν άθλημα ανδρικού χαρακτήρα. Εδώ δοκιμάζονταν οι έφηβοι για να αποκτήσουν το δικαίωμα να ονομάζονται άντρες. Όποιος δεν ήταν

δρομέας δεν ονομαζόταν άνδρας.

Αλλά το κυνήγι και ο χορός αποτελούσαν την κορωνίδα της εκπαίδευσης και σημαντικό κριτήριο αξιολόγησης των εφήβων, γιατί και σ' αυτόν τον τομέα έπρεπε να δοκιμαστούν και να δείξουν πων αξία τους ώστε να θεωροθούν τελικά άντρες-πολίτες και να έχουν πλήρη δικαιώματα.

Ο Μίνωας κατά τη μυθολογία ήταν μεγάλος κυνηγός και διέθετε τρομερό τόξο. Η πιο σημαντική Θεά της Κρήτης, η Δικτύννα Άρτεμις, ήταν η Θεά του κυνηγιού και συνοδεύοταν από ένα νέο άνδρα. Άλλωστε και η Βριτόμαρτης, που αργότερα ταυτίστηκε με την Άρτεμη, ήταν συνδεδεμένη με το κυνήγι.

Κατά την γιορτή των Υπερβοίων (δυνατών κραυγών), εγκαινιαζόταν το κυνήγι και ζητούσαν από τους Νεοφώτιστους να φέρουν κάποιο θήραμα.

Το μυπτικό κυνήγι άγριων ταύρων γινόταν μεταξύ της βόρειας πλευράς της πεδιάδας της Μεσσαράς και τους νότιους πρόποδες της Ίδης (Ψηλορείτης). Ο έφηβος εδώ καλούνταν ν' αποδείξει τις ικανότητες του.

Παρατηρούμε κι εδώ κάποια κοινά στοιχεία με τις άλλες δύο Πόλεις-Κράτη, όπως είναι ο άθλος-κατόρθωμα που ζητείται να επιτελέσει ο νέος και η μεθοριακή περιοχή όπου πρέπει ν' απομονωθεί και να επιβιώσει.

Η οργάνωση του συστήματος μύσησης των νέων επιβεβαιώνεται από την αντιστοιχία ανάμεσα στους τέσσερις γιους και τις τέσσερις κόρες του Μίνωα και της Πασιφάης και στις τέσσερις τάξεις της κοινωνίας της Κρήτης. Γνωρίζουμε ότι οι Κρήτες σιδηρουργοί είχαν θεσπίσει συγκεκριμένες μυπτικές δοκιμασίες που αφορούσαν τους νέους που ήθελαν να γίνουν μέλη της συντεκνίας, που περιελάμβαναν αναγκαστικό πέρασμα από σπήλαια μύσησης, δοκιμασία αντοχής στη φωτιά, μυπτικό θάνατο αλλά και ξύρισμα κεφαλής, αλλαγή ρούχων και υιοθέτηση ειδικών ονομάτων.

Οι νέοι συζούσαν σε ομάδες που ονομάζονταν Αγέλες, ενώ οι ενήλικοι απάρτιζαν τις Εταιρείες. Μετά τη δοκιμασία της μεθορίου, οι νέοι υποχρεώνονταν να φορέσουν σκούρα ή και πολλές φορές γυναικεία ρούχα και υποβάλλονταν σε σκληρούς αγώνες. Μόνο μετά την επιτυχή ανταπόκριση σε όλες τις δοκιμασίες αποκτούσαν πολιτικά δικαιώματα.

Στη συνέχεια πραγματοποιούνταν τελετές-εορτές που σηματοδοτούσαν τη μετάβαση των εφήβων στην τάξη των αντρών. Ήταν η γιορτή των Ενδυσίων ή Περιβλημαίων. Κατά τη διάρκεια αυτής της γιορτής γινόταν η τελετή εγκατάλειψης των παιδικών ρούχων και η μετατροπή των νεαρών σε άνδρες από την Πότνια Θεότητα. Οι τελετές λάμβαναν χώρα μέσα σε γνωστά σπίλαια, όπου έχουν βρεθεί πολλά αντικείμενα-προσφορές των νέων μυούμενων με καθαρά σύμβολα και αναμφισβήτητα ίχνη / σημάδια των μυητικών τελετουργιών που συνέβαιναν σ' αυτά.

Ο νέος κατά τη διάρκεια των μυητικών δοκιμασιών καλείται ν' αποδείξει τη δύναμη, την αντοχή, το θάρρος και την ικανότητα να αντεπεξέλθει στο νέο ρόλο του, σαν πολίτης, πολεμιστής, σύζυγος. Ο μυημένος πεθαίνει για να ξαναγεννηθεί και νικώντας την άγνοια οδηγείται στη γνώση.

Ο μύθος του Θοσέα και του Μινώταυρου είναι βαθιά συμβολικός. Ο

έφηβος Θοσέας πρέπει να νικήσει τον σκοτεινό εαυτό του, το Μινώταυρο, κάτω από την παρακολούθηση του βασιλιά Μίνωα, μεγάλου παιδαγωγού και Μύστη. Ο Θοσέας, που ενυλικιώνεται διασχίζοντας το λαβύρινθο, αποτελεί πρότυπο των Αθηναϊών εφήβων. Στοιχεία κοινά με τους άλλους μύθους είναι:

- Η πονηριά (μίτος της Αριάδνης)
- Η απομόνωση (λαβύρινθος)
- Η μεθόριος (δοκιμασία εκτός συνόρων)
- Το κυνήγι (Μινώταυρος)
- Ο άθλος (θάνατος του Μινώταυρου)
- Μαύρο χρώμα (τα μαύρα πανιά της επιστροφής)
- Μεταμφίεση (δύο απ' τους νέους συντρόφους του Θοσέα φορούσαν γυναικεία ρούχα)
- Αποτέλεσμα (στέψη του Θοσέα ως βασιλιά).

ΟΙ ΥΜΕΣ

Και στις τρεις αυτές κοινωνίες βλέπουμε τη σπουδαιότητα και την αξία που απέδιδαν οι πολίτες στην κρίσιμη πλοκή της εφηβείας. Αυτό είναι πολύ φυσικό, γιατί σ' αυτήν την πλοκή οι νέοι έχουν τη μεγάλη ευκαιρία και δοκιμασία να αναπτύξουν κάποια στοιχεία, εσωτερικά και εξωτερικά, που θα τους συνοδεύουν σ' όλη τους τη ζωή.

Γι' αυτό στις παραδοσιακές κοινωνίες η πολιτεία έσκυβε με μεθοδικότητα και προσμονή στους έφηβους της, στις μελλοντικές γενιές.

Αντίθετα, σήμερα βλέπουμε να υπάρχει όχι μόνο έλλειψη ενδιαφέροντος από την κοινωνία και πλήρης άγνοια γι αυτό το θέμα, αλλά και έλλειψη οργανωμένου συστήματος και προγράμματος ικανού να εκπαιδεύσει τον έφηβο και να εξασφαλίσει τη σωστή του μετάβαση στην ενηλικίωση.

Στις λίγες περιπτώσεις που εκδηλώνεται ενδιαφέρον για κάτι καλύτερο, δυστυχώς π σημασία που δίνεται αφορά την προσφορά υλικών αγαθών και στείρων εξωτερικών πληροφοριών, που φορτώνουν τους νέους, σκλαβώνοντάς τους περισσότερο στη φυλακή τους υλισμού και δεν τους αθούν να απελευθερώσουν την ψυχή και το πνεύμα τους.

Μπροστά σ' αυτή τη κατάσταση κενού πρέπει να παραδειγματιστούμε από τις παραδοσιακές κοινωνίες της Αρχαίας Ελλάδας και να διαπιστώσουμε ότι τα περισσότερα από τα στοιχεία που χρησιμοποιούσαν μπορούν και σήμερα να εφαρμοστούν πειραματικά και να δώσουν θετικά αποτέλεσμα, έστω σε μικρές ομάδες, με την ελπίδα να αποτελέσουν μελλοντικά μια γενική πρακτική.

ΔΡΧΔΙΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ

Αγάπη Χατζημπαλάση

Στο προηγούμενο τεύχος είκαμε αναφερθεί στους μήνες "Εκατομβαιών", "Μεταγειτνιών", και "Βοηδρομιών" που αφορούσαν την περίοδο από 15-7 έως 15-10. Μπαίνοντας στο Φθινόπωρο θα αναφερθούμε στους τρεις επόμενους μήνες που αφορούν αυτή την εποχή.

ΧΕΙΜΩΝΑΣ	ΑΝΟΙΞΗ
ΠΟΣΣΙΔΕΩΝ 15-12 - 15-1	ΕΛΑΦΗΒΟΛΙΩΝ 13-3 - 15-4
ΓΑΜΗΛΙΩΝ 15-1 - 15-2	ΜΟΥΝΥΧΙΩΝ 15-4 - 15-5
ΑΝΦΕΣΤΗΡΙΩΝ 15-2 - 15-3	ΦΑΡΓΗΛΙΩΝ 15-5 - 15-6
ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ
ΣΚΙΡΟΦΟΡΙΩΝ 15-6 - 15-7	ΒΟΗΔΡΟΜΙΩΝ 15-9 - 15-10
ΕΚΑΤΟΜΒΑΙΩΝ 15-7 - 15-8	ΠΥΔΑΝΟΥΙΩΝ 15-10 - 15-11
ΜΕΤΑΓΕΙΤΝΙΩΝ 15-8 - 15-9	ΜΑΙΜΑΚΤΗΡΙΩΝ 15-11 - 15-12

Μήνας Πιανοφιών (15-10 έως 15-11)

Πιανός σημαίνει κουκί και βγαίνει από την αρχαία λέξη πύανα. Τα Πιανόφια ήταν αφιερωμένα στην Αθηνά και τον Απόλλωνα. Νεαρά παιδιά, κρατώντας φρούτα και καρπούς της νέας ασδειάς, πήγαιναν από σπίτι σε σπίτι και τραγουδούσαν τραγούδια γονιμότητας. Οι νοικοκυραίοι τους δίνανε φιλοδωρήματα και η πομπή κατέληγε στο ναό, όπου προσφέρονταν οι καρποί στους Θεούς. Η γιορτή αυτή θυμίζει κάπως τα δικά μας κάλαντα.

Την ίδια εποχή τελούνταν και τα Θεσμοφόρια προς τιμή της Δήμητρας. Σε αυτή την γιορτή έπαιρναν κατά κύριο λόγο μέρος οι γυναικες (διότι γιορτάζοταν η γονιμότητα της γης με την οποία σχετίζοταν και η γονιμότητα των γυναικών).

**Μήνας Μαιμακτηριών
(15-11 έως 15-12)**

Αφιερωμένος μήνας στον Δία τον Μαιμάκτη που θα πει “ενθουσιώδης” και “αυτός που προκαλεί ταραχές”. Τα Μαιμακτήρια είχαν σαν σκοπό να προκαλέσουν την εύνοια του θεού και την προστασία από τις θεομνησίες. Μέσα στο θέατρο δινόταν μια παράσταση από άντρες μεταμφιεσμένους σε Βάκχες και Νύμφες, οι οποίοι ντυμένοι με βαριά ρούχα γιόρταζαν την έναρξη του χειμώνα.

**Μήνας Ποσειδεών
(15-12 έως 15-1)**

Ο μήνας αυτός, όπως το φανερώνει και η λέξη, ήταν αφιερωμένος στον Ποσειδώνα ως προστάτη από τις τρικυμίες. Από την 8^η έως την 11^η μέρα τελούνταν τα Διονύσια, τα μικρά μυστήρια, όπου παίζονταν αναπαραστάσεις από μύθους του Διόνυσου. Την 26^η τελούνταν τα Αλώα στην Ελευσίνα προς τιμή της Δήμητρας και της Περσεφόνης και την τελευταία μέρα τιμούσαν τον Ποσειδώνα. Αυτό ίσως ήταν κατάλοιπο από αρχαιότερες εποχές, όταν ο Ποσειδώνας λατρευόταν ως χθόνιος θεός.

ΣΑΜΑΝΙΣΜΟΣ

ΛΙΝΑ ΝΙΚΟΛΑΪΔΟΥ

Ο Σαμανισμός είναι κατ' εξοχήν θρησκευτικό φαινόμενο, σιβηρικής και κεντροασιατικής προέλευσης. Τον ασκούσαν λαοί που βρίσκονταν σε κυνηγετικό και καρποσυλλεκτικό στάδιο και συνέχισε να υφίσταται, κάπως τροποποιημένος, σε λαούς που είχαν φτάσει στο στάδιο της γεωργίας και της κτηνοτροφίας.

Ο δρός προέρχεται από τη λέξη Saman (Sa = γνωρίζω και man= άνδρας). Σαμάνος είναι αυτός που γνωρίζει, ένας μάγος - γιατρός. Σε πολλές φυλές ο ιερέας συνυπάρχει με το Σαμάνο.

Ο Σαμάνος είναι ο μεγάλος δάσκαλος της έκστασης και Σαμανισμός είναι η τεχνική της. Κατά τη διάρκεια της έκστασης η ψυχή του Σαμάνου θεωρείται ότι εγκαταλείπει το σώμα του για να επιχειρήσει «**αναβάσεις στα ουράνια ή καθόδους στην κόλαση**». Ο Σαμάνος είναι αυτός που «**βλέπει τα πνεύματα**» κι αυτό είναι σημάδι του ότι έχει φτάσει σε μια «**πνευματική κατάσταση**», δηλαδή ότι ξεπέρασε την ανθρώπινη κατάσταση.

Οι κύριοι παράγοντες επιλογής των Σαμάνων είναι :

- 1) Η κληρονομική μεταβίβαση**
- 2) Η αυθόρυμπη κλήση (το «κάλεσμα»), όταν κατά τη διάρκεια της σεξουαλικής ωρίμανσης ο «εκλεκτός» παρουσιάζει υστερικές κρίσεις, λιποθυμικές καταστάσεις, βλέπει οράματα και αυτά τα συμπτώματα τον βασανίζουν επί βδομάδες ή και χρόνια.**

Μια μορφή εκλογής του μελλοντικού Σαμάνου, που θεωρείται από τις πιο γνωστές, είναι η συνάντησή του με το πνεύμα ενός θεϊκού ή ημιθεϊκού όντος. Το πνεύμα αυτό εμφανίζεται στο Σαμάνο μέσω ενός ονείρου, μιας αρρώστιας ή κάποιας άλλης περίπτωσης και του αποκαλύπτει ότι είναι ο εκλεκτός, παρακινώντας τον να ακολουθήσει στο εξής ένα νέο τρόπο ζωής. Συχνά είναι οι ψυχές των προγόνων Σαμάνων που του μεταδίδουν το κάλεσμα. Σε οποιαδήποτε πάντως περίπτωση ο μελλοντικός Σαμάνος εκπαιδεύεται με δοκιμασίες μυντικού τύπου.

Η εκπαίδευσή του γίνεται μέσω:

1) μιας εκστατικής τάξης (όνειρα, τρόμοι, κ.ά.) και

2) μιας παραδοσιακής τάξης (σαμανικές τεχνικές, ονόματα και λειτουργίες των πνευμάτων, μυστική γλώσσα κ.ά.).

Πρόκειται για μια μύποση της οποίας η δομή είναι πολύ γνωστή στην ιστορία των θροποκειών.

Τις περισσότερες φορές τα όνειρα και οι εκστάσεις αποτελούν από μόνα τους μια μύποση, δηλαδή κατορθώνουν να μεταλλάξουν τον πρώην αμύπτο άνδρα σε ένα φορέα του θείου στοιχείου. Βέβαια, αυτή η εμπειρία παντού και πάντοτε ακολουθείται από μια θεωρητική και πρακτική εκπαίδευση από παλιούς δασκάλους και αλλάζει ριζικά το θροποκειτικό κατεστημένο του **«ΕΚΛΕΚΤΟΥ»** προσώπου.

Το περιεχόμενο των αρχικών εκστατικών εμπειριών περιλαμβάνει σχεδόν πάντοτε ένα ή περισσότερα από τα ακόλουθα θέματα: τεμαχισμό του κορμιού, ακολουθούμενο από μια ανανέωση των εσωτερικών οργάνων και των σπλάχνων, ανύψωση στον ουρανό και διάλογο με τους Θεούς ή τα πνεύματα, κάθισμα στην κόλαση και συζήτηση με τις

ψυχές των πεθαμένων Σαμάνων, καθώς και διάφορες αποκαλύψεις θροποκευτικής και σαμανιστικής τάξης. Κατά τη διάρκεια της μύποσης ο μελλοντικός Σαμάνος πρέπει να μάθει τη μυστική γλώσσα επικοινωνίας με τα πνεύματα και τα πνεύματα – ζώα. Αυτή τη μυστική γλώσσα τη μαθαίνει είτε από έναν δάσκαλο, είτε από τα πνεύματα.

Το χαρακτηριστικό γνώρισμα του Σαμανισμού δεν είναι η είσοδος ενός ξένου πνεύματος μέσα στο Σαμάνο (όπως γινόταν με την Πυθία, που ο Θεός έμπαινε μέσα της και χρησιμοποιούσε τα φωνητικά της όργανα σαν να ήταν δικά του) αλλά η απελευθέρωση του πνεύματος του Σαμάνου που εγκαταλείπει το σώμα του και ξεκινά για ένα εκστατικό ταξίδι ή μια «ψυχική εκδρομή». Η ψυχή του εγκαταλείπει το σώμα και ταξιδεύει σε διάφορα μέρη και κυρίως στον κόσμο των πνευμάτων.

Ο Σαμάνος καλύπτει το λειτούργημα του γιατρού και του θεραπευτή. Είναι μάντης και διορατικός. Κάνει τη διάγνωση, αναζητά την ψυχή του αρρώστου που έχει «δραπετεύσει» και την επαναφέρει στο σώμα του. Οδηγεί την ψυχή του νεκρού στον Κάτω Κόσμο, αφού είναι ο κατεξοχήν Ψυχοπομπός.

Η βοήθειά του είναι απαραίτητη σε τρία γεγονότα - σταθμούς της ζωής: **Γέννηση, Γάμο, Θάνατο**. Επίσης συμβουλεύονται το Σαμάνο για να ξαναβρούν χαμένους ανθρώπους, ζώα, αντικείμενα κ.ά. Όταν πρόκειται για την ανεύρεση μιας αρπαγμένης ψυχής από τα πνεύματα ή τους νεκρούς,

αφήνει το σώμα του για να ταξιδέψει στην Κόλαση ή στις περιοχές που κατοικεί ο άρπαγας, ώστε να επαναφέρει τη χαμένη ψυχή ξανά στο σώμα της. Ο Σαμάνος πάντοτε μέσω της έκστασης βρίσκει την ακριβή αιτία της αρρώστιας και μαθαίνει την πιο αποτελεσματική θεραπεία.

Έχει στη διάθεσή του πολυάριθμα πνεύματα που ψάχνουν αντί γι' αυτόν την αιτία της αρρώστιας και η τελετή αρχίζει αναγκαστικά με την επίκληση αυτών των πνευμάτων. Ντυμένος με την τελετουργική του ρόμπα τραγουδά στα πνεύματα. Το τραγούδι είναι πάντα αυτοσχεδιασμός, με ορισμένα υποχρεωτικά στοιχεία, εικόνες, παρομοιώσεις, διάλογο και επωδούς. Το δράμα λαμβάνει χώρα πάντα κατά τη διάρκεια της νύχτας.

Όσον αφορά το Σαμανισμό στην αρχαία Ελλάδα, τα λίγα ελληνικά μυθικά πρόσωπα που επιδέχονται σύγκριση με τους Σαμάνους, διεκδίκουν ότι κατάγονται από τον **Απόλλωνα**. Θεωρείται ότι έφτασαν στην Ελλάδα από το Βορρά, από τη χώρα των Υπερβορείων που είναι η αρχική πατρίδα του Απόλλωνα. Ένα από αυτά τα πρόσωπα είναι ο **Άβαρης**, ο οποίος ήρθε από το Βορρά, **καβαλάρης πάνω σε**

ένα βέλος. Εξαφάνισε τους λοιμούς, προέβλεψε σεισμούς, συνέθεσε θρησκευτικά ποιήματα και δίδαξε τη λατρεία του βόρειου θεού του, που οι Έλληνες αποκαλούσαν υπερβόρειο Απόλλωνα. Το βέλος είναι σύμβολο του μαγικού πετάγματος. Γι' αυτό και ο Σαμάνος χρησιμοποιεί το βέλος, για να φέρει πίσω τις ψυχές των αρρώστων και επίσης μαντεύει απ' το πέταγμά του. Επίσης, ο **Επιμενίδης από την Κνωσό** είχε εμπειρία ψυχικών περιπάτων και μετά το θάνατό του οι άνθρωποι είδαν το κορμί του να σκεπάζεται με δερματοστιξία. Ο **Ορφέας συνδύαζε το επάγγελμα του ποιητή, του μάγου, του θρησκευτικού δασκάλου και χρησμοδότη**. Μπορούσε με τη μουσική του να μαζεύει τα πουλιά και τα άγρια ζώα για να τον ακούσουν. Επισκεπτόταν τον Κάτω Κόσμο με σκοπό να επαναφέρει την κλεμμένη ψυχή.

Σήμερα οι επιστήμονες θεωρούν ότι υπάρχει σχέση ανάμεσα στο σιβηρικό Σαμανισμό και τις νευρικές αρρώστιες, κυρίως τις διάφορες μορφές αρκτικής υστερίας. Λέγεται ότι ο Σαμανισμός στην Αρκτική οφείλεται στις επιδράσεις του κοσμικού περιβάλλοντος πάνω στην επισφαλή κατάσταση των νεύρων των κατοίκων των πολικών περιοχών. Το υπερβολικό κρύο, οι μακριές νύχτες, η μοναξιά των ερημικών εκτάσεων, η έλλειψη βιταμινών κ.ά. προκαλούν είτε διανοπτικές ασθένειες είτε σαμανικό τρόμο. Λένε πως οι υποψήφιοι Σαμάνοι των Αρασουκανών της Χιλής είναι πάντα φιλάσθενοι ή ευαίσθητοι, με αδύνατη καρδιά, κατεστραμμένο στομάχι και επιρρεπείς σε ιλίγγους. Γίνεται επίσης λόγος για την επιλοπτική ή υστερική δομή των περισσότερων Σαμάνων.

Όμως, ο διανοπτικά άρρωστος αποδεικνύεται συχνά ότι είναι ένας αποτυχημένος μυστικιστής ή ακόμα καλύτερα ένας μυστικιστής που πιθκίζει. Η εμπειρία του στερείται θρησκευτικού περιεχομένου, ακόμα κι αν επιφανειακά μοιάζει με θρησκευτική εμπειρία. Είναι δυνατόν επίσης η εξομοίωση ενός νευρωτικού ατόμου μ' ένα άτομο «κατεχόμενο από τα πνεύματα» να είναι αποτέλεσμα ατελών παραπρήσεων εκ μέρους των πρώτων εθνολόγων. Η υποτιθέμενη αρκτική προέλευση του...

Σαμανισμού δεν απορρέει αναγκαστικά από την αδύνατη ιδιοσυγκρασία των πληθυσμών που ζουν πάρα πολύ κοντά στον πόλο.

Ο πρωτόγονος μάγος, γιατρός ή σαμάνος δεν είναι μόνο ένας άρρωστος, αλλά ένας άρρωστος που κατόρθωσε να αυτοθεραπευτεί. Άπειρες φορές, όταν η κλίση του Σαμάνου ή του γιατρού αποκαλύπτεται διαμέσου μιας αρρώστιας ή μιας επιλοπτικής κρίσης, η μύνηση του υποψυφίου ισοδυναμεί με μια αυτοθεραπεία. Ο Εσκιμώος ή ο Ινδονήσιος Σαμάνος δεν οφείλει τη δύναμη του και το κύρος του στο γεγονός ότι υπόκειται σε κρίσεις επιληψίας, αλλά στο ότι μπορεί να τις δαμάζει.

Στα λεξικά της ψυχολογίας, η λέξη επιληψία ορίζεται ως εξής: «**Επιληψία είναι η ασθένεια που παρουσιάζεται συνήθως λόγω της διαταραχής της συνείδησης και εκφράζεται με παράδοξα κινητικά συμπτώματα. Οφείλεται σε επεισοδιακή και αιφνίδια εκφόρτιση ενός τμήματος ή ολόκληρου του εγκεφάλου.**»

Ο όρος αναφέρεται σε κάθε είδους διαταραχή που χαρακτηρίζεται από ποικίλους συνδυασμούς των παρακάτω: «περιοδικές κινητικές ή αισθητικές εμπλοκές, με ή χωρίς σπασμούς, με μικρή ή ολική απώλεια της συνείδησης, με κινητικές, αισθητικές ή γνωστικές δυσλειτουργίες και με τη συνοδεία μη φυσιολογικού εγκεφαλογραφήματος». Βασικό όμως γεγονός παραμένει η ικανότητα του Σαμάνου να προκαλεί θεληματικά τον επιλοπτικό τρόμο. Οι Σαμάνοι, που φαινομενικά είναι τόσο όμοιοι με τους επιλοπτικούς και τους υστερικούς, δείχνουν μια νευρική συγκρότηση κάτι περισσότερο από φυσιολογική: επιτυγχάνουν να

συγκεντρώνονται με μια ένταση απρόσιτη στους κοινούς θνητούς, αντέχουν σε εξαντλητικές προσπάθειες, ελέγχουν τις εκστατικές τους δυνάμεις κ.λ.π.

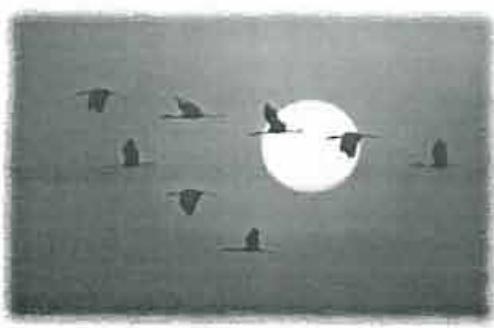
Αν και ο Σαμάνος εκτελεί τον εκστατικό του χορό σ' έναν αυστηρά περιορισμένο χώρο με κοστούμια που έχουν πάνω από 15 κιλά σίδερο, με μορφή κύκλων και διάφορων αντικειμένων, κανείς δεν πληγώθηκε ποτέ. Έστω και αν κατά την έκσταση ρίχνεται προς όλες τις μεριές με κλειστά μάτια, εν τούτοις βρίσκει όλα τα αντικείμενα που χρειάζεται. Αυτή η εκπληκτική ικανότητα ελέγχου, ακόμη και των εκστατικών κινήσεων, προσδίδει μια θαυμαστή νευρική συγκρότηση. Η μνήμη και η ικανότητά αυτοελέγχου του είναι φανερά ανώτερες από το μέσο όρο.

Το ποιητικό λεξιλόγιο ενός Γιακούτη Σαμάνου περιλαμβάνει 12.000 λέξεις, ενώ η συνηθισμένη γλώσσα δεν περιλαμβάνει πάνω από 4.000 λέξεις. Δεν υπάρχει Σαμάνος που να είναι νευρασθενικός ή παρανοϊκός. Αν συνέβαινε το αντίθετο, δε θα τον σέβονταν ως ιερέα. Τελικά θα μπορούσαμε να πούμε ότι ο Σαμανισμός δε μπορεί να εξισωθεί με κάποια ανωμαλία εκδηλωμένη ή λανθάνουσα. Και πρέπει να λάβουμε υπόψη το γεγονός ότι η καθεαυτό μύνηση δεν περιλαμβάνει μόνο μια εκστατική εμπειρία, αλλά και μια θεωρητική και πρακτική εκπαίδευση, πολύ περίπλοκη για να είναι προστή σ' έναν άρρωστο.

Το ζήτημα είναι ότι σήμερα βλέπουμε τα πράγματα καθαρά εξωτερικά και έτσι δε διστάζουμε να αποδίδουμε παθολογικά χαρακτηριστικά στο φαινόμενο του Σαμανισμού και όχι μόνο. Οι επιστήμες, ακόμη κι αυτές που θεωρούνται ότι βρίσκονται πολύ κοντά στον άνθρωπο, έχουν ισοπεδώσει τα πάντα και όλα φαίνονται σαν συμπτώματα, παραστάσεις, μετρήσεις, νούμερα κ.λ.π. Άλλα...

«Η αληθινή επιστήμη δεν αρνιέται τον Άνθρωπο, ούτε τη φυσική Αρμονία, ούτε το Θεό. Γιατί το να γνωρίζει κανείς δεν έρχεται σε αντίφαση με το να ξέρει, αλλά είναι η εκλαϊκευμένη έκφραση κάθε Σοφίας»

J. A. LIVRAGA.

ΟΛΟΚΛΗΡΩΤΙΣΜΟΣ

Η Ηθική κατάρευση του Ανθρώπου

**ΕΙΜΑΣΤΕ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΜΕΝΟΙ ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΙΝΔΥΝΟ
ΤΟΥ ΟΛΟΚΛΗΡΩΤΙΣΜΟΥ;**

Fernando Schwarz

Διευθυντής της Ν.Α. στη Γαλλία
Μετάφραση από το ισπανικό πρωτότυπο
Ιωάννα Μούστρη

**«Μετά από την ανακάλυψη
του φιλελευθερισμού και της
δημοκρατίας, η Ευρώπη έκανε
να ξεπροβάλλουν καθεστώτα
που τα καταστρέφουν, και
αυτό όχι «ερήμην» των
ανθρώπων αλλά με την
υποστήριξή τους. Ο 20ος
αιώνας υπήρξε ο αιώνας
τεράστιων προόδων... αλλά
και ο αιώνας της πιο βαθειάς
κρίσης που πέρασε η
φιλελεύθερη δημοκρατία...
Πράγματι ο φιλελεύθερος
κόσμος επέδειξε αδυναμία:
αδυναμία στην πολιτική
σφαίρα».**

Francois Furet,

Η κρίση της φιλελεύθερης δημοκρατίας,
παρέμβαση στο Συνέδριο της Νάπολης
πάνω στη γενεαλογία του ολοκληρωτισμού.

Hεκλαίκευση αυτής της λέξης και η
τάση να θεωρούμε τον
ολοκληρωτισμό σαν συμβάν του
παρελθόντος που δεν πρόκειται να
επαναληφθεί, οδηγούν στην υποτίμηση του
κινδύνου που εξακολουθεί να
αντιπροσωπεύει αυτό το φαινόμενο που
γεννήθηκε τον 20ο αιώνα.

Τη στιγμή της πτώσης του
κομμουνισμού, όταν πιστεύαμε ότι η
ελευθερία και η δημοκρατία έχουν οριστικά
νικήσει, ο Francois Furet μας επισήμανε με
μεγάλη διαύγεια ότι η φιλελεύθερη σκέψη,
που γεννήθηκε εδώ και τρεις αιώνες, έχει
κάποιες αδυναμίες που παράγουν, χωρίς
αυτό να συνειδητοποιείται, ένα γόνιμο προ-
ολοκληρωτικό λίπασμα. Πράγματι, στους
κόλπους αυτών των καθεστώτων γεννήθηκε
ο ολοκληρωτισμός.

«Το μεγάλο πρόβλημα του φιλελεύθερου
συστήματος είναι ότι η δημόσια αρχή
προέρχεται από την αστική σφαίρα, στην
οποία τα άτομα αγωνίζονται για το δικό
τους προσωπικό συμφέρον» (ο.π.).

Το σφάλμα του φιλελεύθερου
συστήματος είναι ότι γεννά τον ατομικισμό
και γ' αυτό είναι ανίκανο να μετατρέψει τον
φιλελεύθερο άνθρωπο σε αληθινό πολίτη, με
την ικανότητα εναρμόνισης του
προσωπικού συμφέροντος με το συλλογικό.
Στο παρελθόν, τόσο ο ναζισμός όσο και ο
κομμουνισμός, είχε υπεισέλθει σ' αυτή τη

ρωγμή, εκμεταλλεύμενοι τις ανάγκες προστασίας, αδελφότητας, αλληλεγγύης και συλλογικού συμφέροντος, τις οποίες η φιλελεύθερη δημοκρατία είχε παραμελήσει.
Διέλυσαν το άτομο σ' ένα συλλογικόν, χωρίς υπόσταση, και το θυσίασαν στο βωμό της κολεκτιβοποίησης.

Στα φιλελεύθερα συστήματα τα άτομα δεν έχουν την ευθύνη της κοινωνίας, η οποία εξαρτάται από την ουτοπική και σκεδόν μαγική φαντασίωση της αυτορρύθμισης. «Ο φιλελεύθερισμός έφθασε στο απόγειό του στη δεκαετία του 80 και έγινε της μόδας στις κοινωνίες της Ανατολής, με τη πτώση του κομμουνισμού. Άλλα η ψευδαίσθηση μιας κοινωνίας αυτορρυθμίζομενης από την αγορά εξαφανίστηκε από τις κοινωνίες μας. Σε αντάλλαγμα, γινόμαστε μάρτυρες της εμμονής της αντιφιλελεύθερης παράδοσης, που τρέφεται από τα σφάλματα του καπιταλισμού, τα οποία συνίστανται σε ελλείψεις στην πολιτική σφαίρα. Περιλληπτικά, δεν πιστεύω ότι ο φιλελεύθερισμός θα μπορέσει να αποφύγει στον 21^ο αιώνα τις πολιτικές κρίσεις που έχουν υπεισέλθει στον γενετικό του κώδικα» (ο.π.).

Γ' αυτό είναι αρκετά δύσκολο να υπολογιστεί ποια στιγμή περνάει κανείς από ένα μη-ολοκληρωτικό σύστημα σ' ένα ολοκληρωτικό. Οι μορφές ενός μελλοντικού ολοκληρωτισμού δεν θα είναι υποχρεωτικά οι ίδιες με του παρελθόντος. Και εκεί βρίσκεται η παγίδα, αφού είναι φανερό ότι ποτέ το μέλλον δε μοιάζει με το παρελθόν και ότι πρέπει κανείς να φοβάται περισσότερο αυτό που δεν του μοιάζει παρά αυτό που του μοιάζει. Πρέπει να μάθουμε να διακρίνουμε πώς μπαίνουν σε λειτουργία οι μηχανισμοί που οδηγούν στην ολοκληρωτική κοινωνία, αν θέλουμε πραγματικά να προστατεύσουμε την ατομική και τη συλλογική μας ελευθερία.

Εγκατάλειψη της εσωτερικής ζωής

Όταν στους κόλπους μιας κοινότητας χάνεται η έννοια του κοινού συμφέροντος και εκφράζεται ένα αίσθημα ξερριζωμού και απομόνωσης των ανθρώπων της, τότε το έδαφος έχει προετοιμαστεί για την ανάπτυξη των ανθρώπων της μάζας, οι οποίοι θα

αποτελέσουν αργότερα τις μάζες των ολοκληρωτικών συστημάτων.

Αποδιοργανωμένοι και απογοπτευμένοι καθώς είναι, βλέπουν στην ολοκληρωτική ιδεολογία ένα προστατευτικό στοιχείο που θα τους μεταμορφώσει από ανθρώπους της μάζας σε οργανωμένη μάζα.

«Τα ολοκληρωτικά κινήματα, είναι μαζικές οργανώσεις απομονωμένων ανθρώπων», λέει η Hannah Arendt.

Ο άνθρωπος της μάζας, ανίκανος να δημιουργήσει κοινωνικούς δεσμούς, εκτιμά τη συλλογική οργάνωση που δεν τον υποχρεώνει να βγει απ' το δικό του καβούκι.

Ο Πλάτων στη Πολιτεία του εξηγεί τον ερχομό της Τυραννίας σαν τη στιγμή κατά την οποία οι διακυμάνσεις της ψυχής που προκαλούνται από τις ζήλιες, τη φιλαργυρία και την έλλειψη υποχρεώσεων, γεννούν τη δουλοπρέπεια στην πλειοψηφία των πολιτών. Δηλαδή, ένα κράτος πιθικής ατομικής ευθραυστότητας, που οδηγεί στην αποδοκή της εξουσίας της δύναμης πάνω στο νόμο, επιτρέποντας στον τρόμο να εγκατασταθεί ως μορφή διακυβέρνησης και ζωής.

Μια κοινωνία ανθρώπων της μάζας: προϋπόθεση ερχομού του ολοκληρωτισμού

Κάποιες φορές το ολοκληρωτικό σύστημα εγκαθίσταται - όπως στην περίπτωση της Γερμανίας και της Ρωσίας - επειδή το Κράτος δημιούργησε τον άνθρωπο της μάζας. Στην περίπτωση του αγροτικού ξεριζωμού και της μαζικής προλεταριοποίησης που γεννιέται από τον βιομηχανικό καπιταλισμό, αυτάς ο ίδιος θα παράγει τις μάζες δηλ. ανθρώπους που θα έχουν χάσει κάθε αίσθημα κυριότητας και ταυτότητας, αυτό που σήμερα ονομάζεται "κοινωνική ρωγμή". Το ολοκληρωτικό σύστημα μπορεί να παράγει μάζες ή να αναδυθεί από προϋπάρχουσες μάζες.

Η κοινωνική ρωγμή, κωνυευτήρι του ανθρώπου της μάζας.

Όταν τα κριτήρια της ηθικής επιτυχίας καταρρέουν, σ' έναν κόσμο που συνδέονται μόνο με την εσωτερική εμφάνιση και όχι με το EINAI, το άτομο αποκλεισμένο από τη κοινωνικό παιχνίδι νοιώθει βαθειά

προσβεβλημένο. Αν δεν ξέρει να αναδομηθεί από μέσα, χάνει βαθμιαία την ικανότητά του να σχετίζεται με τους άλλους και να ενδιαφέρεται για το κοινό καλό. Η κοινωνική ρωγμή παράγει εσωτερική ρωγμή κι ο άνθρωπος θεωρεί τον εαυτό του θύμα. Ο κοινωνικός αποκλεισμός, όταν παρατείνεται, προκαλεί ζημιά που μπορεί να γίνει μη αναστρέψιμη.

Ο άνθρωπος της μάζας: από την απομόνωση στην απελπισία, ο απόλυτος ξεριζωμός

Ο άνθρωπος της μάζας δεν χαρακτηρίζεται ούτε από βαρβαρότητά ούτε από νοντική φτώχεια. (Τα ολοκληρωτικά κινήματα κερδίζουν εξίσου μέλι της καλλιεργημένης έλιτ, πάνω στην οποία ασκούν πραγματική γοντεία και τα οποία σπεύδουν να καταστρέψουν μόλις φθάσουν στην εξουσία). Το κύριο χαρακτηριστικό του ανθρώπου της μάζας είναι η επικοινωνιακή του ανικανότητα, ζει αποθαρρυμένος. Η απομόνωση, εξωτερική και ακόμη περισσότερο εσωτερική, είναι κατά την Hannah Arendt, προ-ολοκληρωτικό χαρακτηριστικό. Ο άνθρωπος της μάζας «διακρίνεται από τη σφραγίδα της ανικανότητας, στο μέτρο που η εξουσία έρχεται πάντα σε ανθρώπους που δρουν από κοινού (Burke). Οι απομονωμένοι άνθρωποι, εξ ορισμού, δεν έχουν καμία εξουσία». (ο.π.).

Η απομόνωση και η αίσθηση ανικανότητας στρέφουν σιγά - σιγά τον κινητήρα μιας βασικής και απόλυτης ανεπάρκειας για δράση. Το άτομο που απομονώνεται υποχωρεί μπροστά στο αίσθημα ανικανότητας και προετοιμάζεται για ένα ολοκληρωτικό πεπρωμένο.

Το ολοκληρωτικό σύστημα χρειάζεται την ιθική κατάρευση των ανθρώπων και όχι τα χρήματά τους ή ο.τιδήποτε άλλο. Από τη στιγμή που θα πραγματοποιηθεί η ιθική κατάρευση, το ολοκληρωτικό σύστημα μπορεί να εγκατασταθεί. Η απώλεια της εμπιστοσύνης που έχει κανείς στον εαυτό του, η ανικανότητα ανάληψης των προκλήσεων της ύπαρξης, η παραίτηση και η μοιρολατρεία είναι, χωρίς να το αντιλαμβανόμαστε, προ-ολοκληρωτικές συμπεριφορές, που οδηγούν στην απώλεια

των ελευθεριών.

Επιπλέον, το ολοκληρωτικό καθεστώς που απεχθάνεται τον διαχωρισμό ανάμεσα στο δημόσιο και το ιδιωτικό, προσθέτει την καταστροφή της ιδιωτικής ζωής, που τείνει να καταπατθεί από τις σύγχρονες τεχνικές της επικοινωνίας (δε μπορεί να αγνοθεί η σημασία του ραδιοφώνου στη ναζιστική Γερμανία και στην ΕΣΣΔ). Από την άλλη μεριά, η έλλειψη εμπιστοσύνης εμποδίζει κάθε μορφής ανθρώπινες σχέσεις, περιλαμβανομένων και των οικογενειακών.

Ένα σύστημα είναι πραγματικά ολοκληρωτικό όταν δεν αφήνει σε κανέναν τη δυνατότητα να δώσει την προσωπική του πινελιά στο κοινό έργο. Τότε από την απομόνωση, που είναι η εγγύηση για τον τρόμο, γεννιέται αυτό που η Hannah Arendt ονομάζει «*loneliness*», και το οποίο οι μεταφραστές της απέδωσαν ως «εγκατάλειψη», δηλ. **«η απόλυτη εμπειρία της μη-συμμετοχής στον κόσμο».**

Κατ' αυτόν τον τρόπο, ο άνθρωπος, θύμα ενός ουσιαστικού ξεριζωμού, ανίκανος για κάθε διάλογο με τον εαυτό του, με τους άλλους και με τον κόσμο, βλέπει να αποχωρίζεται από κάθε είδους σχέσην. Θα είναι τότε έτοιμος για να γίνει το θύμα της μηχανής που καταστρέφει τα ανθρώπινα και που έχει σαν στόχο να δημιουργεί κάθε είδους ολοκληρωτικά καθεστώτα, προκειμένου να καταστρέψει το ανθρώπινο στοιχείο. Ο άνθρωπος-օρφανός, προϊόν της κοινωνίας της μάζας που έχει ο ίδιος αποποιηθεί, θα είναι διατεθειμένος να εμπιστευθεί πλήρως ένα ολοκληρωτικό σύστημα, πατέρας - μπτέρα - οικογένεια, τόσο παντοδύναμο, που θα αναλάβει εντελώς την ευθύνη γι' αυτόν.

Όταν παρατηρεί κανείς τη μιζέρια του σύγχρονου κόσμου, τον εντυπωσιάζει η επικαιρότητα της προειδοποίησης της Hannah Arendt : «αυτό που στον ολοκληρωτικό κόσμο ετοιμάζει τους ανθρώπους για την ολοκληρωτική κυριαρχία, είναι το γεγονός ότι περιορισμένη εμπειρία σε ορισμένες κοινωνικές συνθήκες του περιθώριου, όπως τα γηρατεία, έγινε στον αιώνα μας καθημερινή εμπειρία των μαζών σε συνεχή άνοδο». (ο.π.)

Η εσωτερική ελευθερία είναι ένας προσωπικός χώρος στον οποίο έρχεται κανείς σ' επαφή με τον εαυτό του, γεγονός που επιτρέπει στο άτομο να μη βρίσκεται ποτέ μόνο, ανεξάρτητα από τις περιστάσεις. Αν δεν αποκαταστήσει την επαφή, δεν θα έχει χώρο και χωρίς χώρο, το εν λόγω άτομο δεν θα μπορεί να ασκεί την εσωτερική του ελευθερία. Η εσωτερική ελευθερία παρουσιάζεται ως το ουσιαστικό θεμέλιο κάθε ανθρώπινου θεσμού, οργάνωσης ή ανάπτυξης.

Οι ολοκληρωτικές στρατηγικές: εκμετάλευση των ανθρώπινων αδυναμιών

Ο 20ος αιώνας υπήρξε το θέατρο της γέννησης και της πτώσης των μεγαλύτερων ολοκληρωτικών συστημάτων, του ναζισμού και του σταλινισμού. Αυτές οι περίοδοι της ιστορίας, η φρίκη των οποίων αναγνωρίστηκε ομόφωνα, κάνουν τον φιλόσοφο να αναρωτηθεί: πώς μπόρεσαν ανθρώπινα όντα να φθάσουν σε τέτοιες ακρότητες;

Οι ολοκληρωτικές στρατηγικές αναζητούν να διαστρεβλώσουν την αλήθεια σε διπλή γλώσσα, η ιδέα της δίκαιοσύνης στρέφεται στην αναζήτηση της δύναμης για τη δύναμη καθεαυτή και ο νόμος και το δίκαιο στην υπεροχή της ισχύος και του Τρόμου.

Η ιδεολογία: η δύναμη πάνω από τη δίκαιοσύνη

«Αντίθετα από την αποδεκτή ιδέα, ο ναζισμός και ο σταλινισμός δεν χαρακτηρίζονται από μια «απουσία» του νόμου που θα επέτρεπε στη δύναμη «να μονοπωλείται από έναν άνθρωπο». Πράγματι, οι ολοκληρωτισμοί περιφρονούν κάθε κανόνα θετικού δικαίου και απορρίπτουν το Κράτος δικαίου, αλλά αυτή η περιφρόνηση και απόρριψη προέρχονται από το γεγονός ότι ισχυρίζονται ότι γνωρίζουν και ενσαρκώνουν έναν υπερανθρώπινο νόμο, το νόμο της ιστορίας ή της φύσης που ισχυρίζονται ότι αποκάλυπτε ο σταλινικός μαρξισμός ή η βιολογία των ναζιστών» (Hannah Arendt, ο.π.). Η μαρξιστική ολοκληρωτική ιδεολογία αναζητά στο νόμο της Ιστορίας τη νομιμότητά της, ο ναζιστικός ολοκληρωτισμός τη βρίσκει στους νόμους

της Φύσης. Για τον μαρξισμό η λογική της ιστορίας θα έπρεπε να εξελίσσεται προς τον ερχομό του προλεταριάτου και την εξαφάνιση όλων των άλλων τάξεων. Για τον ναζισμό η βιολογική εξέλιξη θα κορυφωνόταν με τον ερχομό των αρείων, μέσω της καταστροφής όλων των άλλων φυλών. Ο ναζισμός και ο σταλινισμός δομήθηκαν πάνω στην αρχή της φυσικής επιλογής (της φυλής ή της τάξης), εφαρμόζοντας στην κοινωνική ζωή όχι τα πολιτιστικά κριτήρια που θεμελιώνουν το δίκαιο, αλλά τα φυσικά κριτήρια που επιβάλλουν το δίκαιο το ισχυροτέρου.

Ο υπερανθρώπινος νόμος των ολοκληρωτικών ιδεολογιών είναι μια διανοητική προβολή που επινοήθηκε από τον άνθρωπο, από τις επιθυμίες ή τις θεωρήσεις του, αλλά χωρίς βαθειά έρευνα των νόμων της Φύσης, κάνοντας να επικρατήσει μια άποψη πάνω στο σύνολο για να θεμελιώσει την ιδεολογία του, αγνοώντας την πραγματικότητα και την περιπλοκότητά της.

Ο ολοκληρωτισμός επιχείρει συστηματικά να καταστρέψει το άτομο για να παρεμποδίσει την ανάπτυξή του (ατομικοποίηση), στο όνομα αυτού του υπερανθρώπινου νόμου. Αυτός ο νόμος ξεπερνάει τον άνθρωπο, θέτει τη βάση της λογικής του και εγκαθιδρύει την προφανή σκοπιμότητα των ολοκληρωτικών κοινωνιών: τη θέληση για τη δημιουργία ενός κόσμου χωρίς προπογόυμενο, αγνού, ξεριζωμένου και αποκομμένου απ' ό.τι έχει υπάρξει, δηλ. εντελώς νέου. Είναι η tabula rasa που διακρύσσεται από τις ιδεολογίες των επαναστάσεων, με τον τρόμο σαν δργανό.

Ο τρόμος: ο νόμος του ολοκληρωτισμού

Μέσω του νόμου του τρόμου, που είναι ο νόμος του ολοκληρωτισμού, θέλει να θέτει κωλύματα ώστε οποιοιδήποτε τύπου ελεύθερη δράση να συναντά εμπόδιο στον κύκλο εξουδετέρωση - κάθαρση, ο οποίος διατηρεί σε κίνηση το σύστημα και αποτελεί το μοναδικό μέσο για την διαιώνισή του. Για να διατηρείται δε μπορεί παρά να καταστρέψει με εξουδετέρωση. Πάντα θα βρίσκει μια νέα ακαθαρσία σαν δικαιολογία για μια νέα κάθαρση, μέχρι την ίδια του την

αυτοκαταστροφή. Είναι ένα σύστημα σφραγιαστικό, όπου οι δήμοι γίνονται τα μελλοντικά του θύματα.

Ας θυμοθούμε ότι ο Τρόμος γεννήθηκε στη Γαλλία το 1793. Πράγματι, η πρώτη κίνηση που χροσιμοποίησε συνειδητά και επιστημονικά τον τρόμο για να επιβάλλει μια πολιτική τάξη ήταν ο Ιακωβινισμός. Δεν επρόκειτο ακόμα για ένα πραγματικό ολοκληρωτικό σύστημα, παρά για ένα έμβρυο. Οι Ιακωβίνοι πίστευαν ότι ο λαός δεν ήταν ακόμα έτοιμος για ένα Κράτος με δικαιώματα ούτε για ένα δημοκρατικό σύστημα. Σύμφωνα μ' αυτό έπρεπε να περάσει από μια ενδιάμεση φάση, του κατευθυνόμενου Κράτους, την οποία οι ίδιοι ονόμαζαν *Τρόμο*.

Μόνο τα άτομα θα μπορούσαν να είναι τα θύματα ή οι εκτελεστές του ολοκληρωτικού νόμου. Είναι ο ρόλος της ιδεολογίας να τα κάνει να παιζουν πότε το χαρτί του θύματος πότε του δήμου. Έτσι φθάσαμε να δούμε, στις σταλινικές διαδικασίες, κατήγοροι να γίνονται κατηγορούμενοι και να συνεργάζονται με τους δικαστές τους.

Ο νόμος της δολοφονίας αποτελεί εκτροπή της ιδέας της κάθαρσης και της θυσίας. Από τη θυσία του Αβραάμ περνάμε στη δολοφονία.

Η ίδια η έννοια της θυσίας σχετίζεται παραδοσιακά με την ιδέα της κάθαρσης και της ανανεωμένης επικοινωνίας με το Θεό και με την κοινότητα. Στην καθημερινή ζωή πλενόμαστε και κοιμόμαστε μετά από την εργασία μιας πημέρας, για να μπορούμε την επόμενη μέρα να την αρχίσουμε σαν «νέα».

Το ολοκληρωτικό σύστημα, μαζί με τη λογική του αποκλεισμού, σύμφωνα με την οποία ο κόσμος είναι μαύρος ή άσπρος, αγνοεί αυτή τη φυσική εναλλαγή και δεν καταλαβαίνει ότι η ακαθαρσία μπορεί να γίνει καθαρότητα και η καθαρότητα με τη σειρά της ακαθαρσία.

Η έλενη μπροστά στην καθαρότητα και την ακαθαρσία προς εξιλέωση, όπως αυτή του νεωτερισμού σε οποιαδήποτε τιμή, αντιστοιχεί σε μια μανικαϊστική λογική. Τότε

το αισθητήμα της θυσίας δεν είναι πλέον αυτό που γίνεται άγιο ή ιερό, αλλά μεταμορφώνεται σε όργανο και επιχείρημα για τη δικαιολογία του ολοκαυτώματος τάξεων και λαών!

Σ αυτόν τον τύπο καθεστώτος, όλα όσα συντελούν στην εξουδετέρωση του δεδολωμένου αντικειμενικού εχθρού είναι νόμιμα. Οι εθνικές καθάρσεις, για τις οποίες μιλάμε στη σημερινή περίοδο σε διάφορα μέρη του κόσμου, είναι χαρακτηριστικές ολοκληρωτικές εκδηλώσεις.

Η ολοκληρωτική εκπαίδευση και η διαστροφή της αρχής του αρχηγού

Η ολοκληρωτική εκπαίδευση αναζητά βασικά να καταστρέψει την νοοτική ικανότητα που διαθέτει κάθε άτομο για να φτιάχνει τις δικές του πεποιθήσεις. Το ιδανικό άτομο του ολοκληρωτικού συστήματος είναι ο άνθρωπος που δεν διακρίνει πλέον ανάμεσα στο αληθινό και το φανταστικό, ανάμεσα στο πραγματικό και το ψεύτικο.

Θύτες και θύματα είναι εναλλάξιμοι επειδή, παρά τα φαινόμενα, σε μια ολοκληρωτική κοινωνία δεν υπάρχει μια προσδιορισμένη ιεραρχία, αλλά μια σειρά στεγανών οριζόντιων στρωμάτων, στα οποία τα άτομα, αρχηγοί και υφιστάμενοι είναι εναλλάξιμοι. Είναι ένα σύστημα εξουσίας που λειτουργεί με αυτόματο τρόπο, περιμένοντας μια απλή μηχανική υπακοή από τα άτομα, αλλά χωρίς καμιά πρωτοβουλία ή δημιουργικότητα. Το ολοκληρωτικό σύστημα δεν δημιουργεί ικανούς οδηγούτες. Αναμένεται από τους υπεύθυνους, εναλλάξιμους, υπακοή κατά γράμμα, χωρίς πρωτοβουλία, χωρίς δημιουργικότητα, χωρίς καμιά διαχείριση της περιπλοκότητας. Δεν αφήνει κανένα περιθώριο ελιγμού και καμιά ελευθερία προσαρμογής πάνω στη σφαίρα δραστηριότητας.

Σύστημα γραφειοκρατικό, κολεκτιβιστικό, οργανωμένο για οριζόντια στρώματα, όπου ο καθένας είναι εναλλάξιμος, ο ολοκληρωτισμός είναι ασύμβατος με κάθε ένταξη και κοινωνική

ζωή, με κάθε ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού και γι' αυτό με κάθε φίλοσοφικό δρόμο.

Η ολοκληρωτική λογική: διαχωρίζει τη σκέψη από την εμπειρία, δημιουργεί κενό λόγο

Αυτές οι ιδεολογίες που λέγονται επιστημονικές λειτουργούν βάση μιας αποκλειστικής και μανικαϊστικής μοναδικής ιδέας, που συνίσταται στο κυρίαρχο αξίωμά τους (της πάλης των τάξεων για τον μαρξισμό ή της ανωτερότητας της άρειας φυλής για τον ναζισμό) και δημιουργούν για την πραγματικότητα μια περιορισμένη, ακρωτηριασμένη θεώρηση. Η ίδια η ζωντανή εμπειρία παύει να αποτελεί αναφορά. Ευνοείται μια «πλασματική πραγματικότητα» - η ολοκληρωτική φαντασίωση - χωρίς σχέση με την πραγματικότητα την οποία αρνείται.

«Για τον Στάλιν, αυτό που κατακτούσε το ακροατήριο του Λένιν, δεν ήταν οι ιδέες ούτε η ρητορική του δεινότητα, αλλά η «ακατανίκητη δύναμη της λογικής του»... γιατί «ένα τέτοιο ισχυρό πλοκάμι σας αρπάζει από όλες τις πλευρές, σας τρίζει τα δόντια και από τον εναγκαλισμό του δε μπορείτε να απελευθερωθείτε. Πρέπει να συνθηκολογήσετε ή να προετοιμαστείτε για ολοκληρωτική ήττα» (ο.π.)

Βρισκόμαστε μπροστά σε μια παθολογία της λογικής. Οι ολοκληρωτικές μάζες δεν κειραγωγούνται από το παράλογο, αλλά μέσω μιας παραμόρφωσης της λογικής. Ο ολοκληρωτισμός δεν απορρέει από το παράλογο, αλλά από μια μορφή λογικής και συστηματικής κειραγώγησης: αυτήν της «λογικευμένης» λογικής, που είναι κενή περιεχομένου. Είναι μια «αισθητική μορφή που ξενά το κοινωνικό πλαίσιο, τις υπερβατικές σκοπιμότητες και τα ανθρώπινα ενδιαφέροντα.

Αυτή η λογική χρησιμοποιεί τον τρόμο στον καθένα για να τον κάνει να αντιφάσκει με τον εαυτό του. Βρισκόμαστε μπροστά

στην απόρριψη που μεταμορφώνεται σε δόγμα, του να αναγνωρίζουμε τα λάθη και να αμφισβητήσουμε τις προκαταλήψεις μας, που τρέφονται από το φόβο στην προσποίηση. Παραιτείται κανείς από το να εκφραστεί και να λειτουργήσει σε σχέση μ' αυτό που είναι σωστό, καλυπτόμενό με μια λογική των προσποιήσεων που δικαιολογεί το ότι δεν μπορούν να γίνουν τα πράγματα με άλλο τρόπο.

Έτσι μπορεί να εξηγηθεί η δύναμη του ολοκληρωτισμού πάνω στις σύγχρονες μάζες που τις απομονώνει από τον πραγματικό κόσμο. Αυτές «δεν πιστεύουν πια στην πραγματικότητα της ίδιας τους της εμπειρίας, δεν έχουν πια εμπιστοσύνη στα μάτια και τα αυτιά τους, αλλά μόνο στη φαντασία τους που αφήνεται να τους παραπλανήσει. Οι μάζες αφήνονται να πεισθούν, όχι από τα γεγονότα, περιλαμβανομένων και αυτών που έχουν επινοηθεί, αλλά από τη συνοχή του συστήματος του οποίου αποτελούν μέρος» (ο.π.)

Τα ολοκληρωτικά καθεστώτα δικαιολογούν τη νομιμότητά τους, ισχυρίζομενα ότι θέτουν το ανθρώπινο γένος στην υπηρεσία της εξέλιξης, αντικειμενικός σκοπός της οποίας είναι «να παράγει μαζικά ένα νέο ανθρώπινο γένος». Το αποκαλυμμένο και επιβαλλόμενο δόγμα που προκύπτει είναι το αντίθετο της φίλοσοφικής αναζήτησης, για την οποία η αλήθεια ανακαλύπτεται προοδευτικά από το εσωτερικό για τον εκκολαπτόμενο φίλοσοφο, με μια ατομική διαδικασία έρευνας.

Συμμαχία λογικής και φαντασίας για την αποτροπή του ολοκληρωτισμού

Η ικανότητα αντίληψης των αντιφάσεων και η εναρμόνιση των αντιθέτων είναι αυτά που ξεχωρίζουν τον άνθρωπο από το ζώο. Το να αποκτήσει κανείς ατομικά και συλλογικά αυτή την ικανότητα να σκέπτεται εκ νέου με όρους συμπληρωματικότητας είναι βασικό. Με άλλα λόγια, πώς θα μπορέσουμε να αναλάβουμε την πρόκληση των ατομικών και συλλογικών αναγκών, αποφεύγοντας την ομοιογενοποίηση και την μαζικοποίηση;

Στο Σύμπαν και τη Φύση η τάξη και σταξία, η ενότητα και η πολλαπλότητα ζουν μαζί και συνδυάζονται, όπως το αποδεικνύει η σύγχρονη βιολογία και φυσική. Οφείλουμε να καταφέρουμε να βιώσουμε αυτήν την φυσική και παγκόσμια πραγματικότητα στις ατομικές και συλλογικές μας ζωές. Μέσω της εναρμόνισης των ανταγωνισμών θα ευνοθεί και θα αναγνωριστεί η δημιουργικότητα, χωρίς την οποία δεν υπάρχει νεωτερισμός ούτε πρόοδος.

Η σημερινή πρόκληση δε συνίσταται στον αποκλεισμό της λογικής αλλά στον συσχετισμό της με τη φαντασία. Γι' αυτό είναι τόσο σημαντική, για να βγούμε από την εσωτερική παραλυσία στην οποία η κοινωνία μέσω της εκπαίδευσης και του κοινωνικού διαλόγου οδηγεί τα άτομα, ώστε να ανακτήσουμε τη χρήση της λογικής του συνυπολογισμού, να δημιουργήσουμε μια φαντασία συμφιλίωσης που θα αντιλαμβάνεται τον κόσμο σε μαύρο και άσπρο, εναντίον του αποκλεισμού των οποίο υπορετούν οι ολοκληρωτικές μορφές. Αυτή η λογική του συνυπολογισμού μπορεί να ενώσει τα αντίθετα και να κάνει να αναδυθεί από αυτή τη συμμαχία μια ανανεωμένη δημιουργικότητα.

Φιλοσοφία και ολοκληρωτισμός: δυό ασύμβατοι δρόμοι

Ο ολοκληρωτισμός δίνει υπόσταση, όπως αναφέραμε, σε μια εξαιρετική πράξη εκμετάλλευσης των ανθρώπινων αδυναμιών. Δημιουργεί ένα αίσθημα υπερανθρώπινης υπεροχής που δικαιολογεί το Ψέμα και το έγκλημα σαν τρόπο συμπεριφοράς, αποκλείοντας κάθε αίσθημα ενοχής.

Συνοψίζοντας, ο νόμος του ολοκληρωτισμού είναι ο τρόμος. Μέθοδός του, η εκμετάλλευση των ανθρώπινων αδυναμιών. Δικαιολογία του, η φυσική επιλογή της φυλής ή των τάξεων.

Είναι ένα σύστημα σφαγιαστικό, όπου οι θύτες μεταμορφώνονται στα ίδια τους τα θύματα. Πρότυπό του είναι ο άνθρωπος της μάζας, ο απομονωμένος, ο ανίκανος για

διάλογο με τον ίδιο του τον εαυτό. Μόνιμος στόχος του είναι να καταφέρει να στερήσει από τον άνθρωπο την ικανότητα επικοινωνίας και τη δυνατότητα να φαντάζεται τον εαυτό του σαν ένα ον ικανό για τελειοποίηση. Σκοπός του είναι η πθική κατάρρευση των ατόμων για να τα οδηγήσει στη δουλοπρέπεια και στην έλλειψη πθικής ζωής.

Το ασυμβίβαστο ανάμεσα στον ολοκληρωτισμό και σε κάθε είδους αυθεντική φιλοσοφική προσέγγιση είναι προφανές. Από τον Πυθαγόρα και πέρα από τις διαφορές ανάμεσα στις φιλοσοφικές σχολές, η φιλοσοφική αναζήτηση βασίζεται πάνω στις έννοιες της δικαιοσύνης και της αδικίας στις ανθρώπινες πράξεις και, κυρίως, πάνω στην προσωπική ευθύνη του ατόμου στις επιλογές του και τις πράξεις του. Αυτά είναι που καταπνίγει το ολοκληρωτικό καθεστώς, για το οποίο πθικό είναι αυτό που συμφέρει το κόρμα. Κατ' αυτό τον τρόπο, όταν σβήνει η βάση της διάκρισης ανάμεσα στο καλό και το κακό, κάθε είδος πθικής ζωής γίνεται αδύνατη.

Το χαρακτηριστικό του ολοκληρωτικού συστήματος δεν είναι η νοητική χειραγώηση, παρόλο που την χρησιμοποιεί για την προπαγάνδα του. Η νοητική χειραγώηση, το αποτέλεσμα της οποίας είναι συγκεκριμένο, χρησιμεύει για να ασκεί μια επίδραση που τείνει να αποσπά την συγκατάθεση κάποιου ατόμου με σκοπό να κάνει κάτι που δε θα το είχε κάνει από μόνο του.

Το ολοκληρωτικό σύστημα πηγαίνει ακόμη μακρύτερα, αδειάζει τον άνθρωπο από κάθε εσωτερική δραστηριότητα. Η ατομική συνείδηση, κινητήρας κάθε φιλοσοφικής προσέγγισης, εξαφανίζεται.

Το άτομο, με το να γίνεται ανεύθυνο, ανίκανο να συσχετίστει, ξερριζωμένο από τον εαυτό του και τους άλλους μέσα στην κοινότητα, μεταμορφώνεται σε άνθρωπο της μάζας. Αυτό είναι το αντίθετο οποιασδήποτε φιλοσοφικής προσέγγισης που απαιτεί διάλογο με τον εαυτό μας, ατομικό στοχασμό και εσωτερική ζωή, επειδή, περιλαμβανομένης της μονοξιάς, ο φιλόσοφος δεν είναι ποτέ μόνος.

METAθΑΝΑΤΙΕΣ

ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ

Ηλέξη «θάνατος» είναι μία λέξη ταμπού στην εποχή μας. Νιώθουμε φόβο, ίσως επειδή υποσυνείδητα πα τα όποια λογής σχέση μας με το θάνατο μας φέρνει πιο κοντά στη σκέψη του δικού μας θανάτου. Φόβος για το άγνωστο στο οποίο κατευθυνόμαστε μετά τη ζωή, φόβος για το κωρισμό από τα αγαπημένα μας πρόσωπα. Έτσι ο θάνατος είναι ένα θέμα βαθιά κρυμμένο στο ασυνείδητο κι αποφεύγουμε τις συζητήσεις σχετικά μ' αυτό, γιατί το σημαντικό είναι «να ζεις στο εδώ και τώρα» ή «δεν ξέρουμε τι γίνεται μετά το θάνατο, αφού κανείς δεν γύρισε για να μας πει».

Αυτές όμως οι αντιλήψεις χαρακτηρίζουν τη νοοτροπία του δικού μας πολιτισμού, που ως αξίες του έχει το χρήμα, την άνεση και τον καταναλωτισμό και πιστεύει μόνο σε δύσα μπορούν να δουν τα φυσικά του μάτια, ξεχνώντας ότι μπορεί κανείς να δει και με τα μάτια της ψυχής.

Αν ψάχουμε λίγο στο παρελθόν μας θα δούμε ότι οι **αρχαίοι λαοί είχαν διαφορετική στάση απέναντι στο Θάνατο**. Πίστευαν ότι η υλική ζωή είναι μόνο η μία πλευρά του κύκλου της Ζωής στην οποία βυθίζομαστε διαδοχικά. Το πέρασμα απ' αυτήν τη γη είναι μία ενδιάμεση περίοδος δοκιμασιών κι εμπειριών, για να μπορέσει η ψυχή να εξελιχτεί και να επιστρέψει στο «βασίλειο των ουρανών» απόπου προήλθε. Ο κύκλος της Ζωής επαναλαμβάνεται όσες φορές

MARIA KONTOGIANNΗ

«Ένα παιδιά μου ο Θάνατος κι η γέννα,
ένα ο πόνος της καρδιάς
κι η γλύκα,
ένα το φεύγω αλάργα κι
έρχομαι,
ένα το έχε γεια και το
καλώς σε βρήκα».»

N.Καζαντζάκης

χρειαστεί μέχρι η ψυχή να απελευθερωθεί μη έχοντας την ανάγκη να στηριχτεί στη σαρκική ύλη (θεωρία **μετενσάρκωσης**).

Μάλιστα στην Αίγυπτο και στο Θιβέτ εφοδίαζαν τους νεκρούς τους με **χάρτες των άλλων κόσμων** για να μπορέσει η ψυχή να βρει το δρόμο στο μεταθανάτιο ταξίδι της, ενώ λέγεται ότι το μεγάλο δώρο των Ελληνικών Μυστηρίων προς τους μυημένους ήταν η απελευθέρωσή τους απ' το φόβο του θανάτου. Επίσης δόγματα όπως το Βουδιστικό και το Ρωμαιοκαθολικό

δίδασκαν στους πιστούς τους να συλλογίζονται τακτικά το θάνατό τους, πράγμα που θα τους προσέφερε μία αξιόλογη μαθητεία, ενώ το ίδιο ίσχυε και στην Αίγυπτο, όπου το κτίσιμο του τάφου του ήταν ένα από τα πρωταρχικά καθήκοντα για το οποίο έπρεπε να μεριμνήσει ο Φαραώ.

Σήμερα η **επιστημονική έρευνα** είναι πολύ κοντά στο να αποδείξει την ύπαρξη της ψυχής και τη θεωρία της μετενσάρκωσης, για τα οποία μας μιλάνε οι εσωτερικές διδασκαλίες χιλιάδες χρόνια τώρα. Και είναι αλήθεια ότι **κάποιοι γύρισαν απ' το**

θάνατο και μας είπαν...

Η παρακάτω εμπειρία είναι η περίπτωση ενός νεαρού που υπέστη ένα φοβερό ατύχημα όταν ένα αυτοκίνητο τον κτύπισε από πίσω, καθώς εκείνος φόρτωνε τρόφιμα στο πορτ - μπαγκάζ του αυτοκινήτου του, και τον συμπίεσε ανάμεσα στα 2 οχήματα. Τον μετέφεραν επειγόντως στο χειρουργείο όπου έχασε τις αισθήσεις του.

«*Μία στιγμή αργότερα, είδα μία ξαφνική λάμψη και βρέθηκα να αιωρούμαι πάνω απ' το σώμα μου, περιέγραψε αργότερα ο ίδιος. «Μπορούσα να δω τους γιατρούς να δουλεύουν πάνω μου. Υπήρχε και μία νοσοκόμα ακριβώς πάνω απ' το κεφάλι μου. Το επόμενο πράγμα που ένιωσα ήταν σαν κάποιος ν' ακουμπούσε τα χέρια του στους ώμους μου. Είχα την αίσθηση ότι ταξίδευα σ' ένα σκοτεινό τούνελ, απ' το οποίο βγαίνοντας βρέθηκα σ' ένα περιβάλλον γεμάτο καταχνιές όπου μπορούσα να διακρίνω αδριστά ανθρώπινες μορφές να κινούνται ολόγυρα κι άκουγα μια πολύ όμορφη μουσική. Μία φωτεινή παρουσία με πλησίασε τελικά, με ράντησε για τη ζωή μου και με πρόσταξε να γυρίσω στο σώμα μου. Αφού ξαναπέρασα απ' το ίδιο τούνελ, ξύπνησα κανονικά στο σώμα μου. Ήταν η πιο υπέροχη εμπειρία της ζωής μου».*

Οι παρακάτω αναφορές είναι μερικές από τις εκατοντάδες περιπτώσεις ανθρώπων που βρέθηκαν κοντά στο θάνατο, τις οποίες συνέλεξε και μελέτησε ο ψυχίατρος **Ράιμοντ Μούντυ**, ένας επιστήμονας με ιδιαίτερο ενδιαφέρον στη φιλοσοφία της Ιατρικής.

«*Μα την αλήθεια, ομολογώ ότι δεν ήξερα ότι ήμουν έτσι! Όπως καταλαβαίνετε, ως τότε είχα δει τον εαυτό μου μόνο σε φωτογραφίες και στον καθρέπτη. Και φυσικά τον έβλεπα επίπεδο χωρίς διαστάσεις. Ίσως σας φανεί περίεργο, αλλά χρειάστηκα κάμποσες στιγμές για να συνειδητοποιήσω ότι ήμουν εγώ.*

«*Σκέφτηκα πως είχα πεθάνει μα δε λυπήθηκα καθόλου γι' αυτό, μονάχα που δεν ήξερα πού θα πήγαινα τώρα. Οι σκέψεις μου και τα συναισθήματά μου, πάντως, ήταν σαν εκείνα της ζωής, μα δε μπορούσα να συνειδητοποιήσω αυτό που μου συνέβαινε σ' όλη του την έκταση. Σκεφτόμουν «πού*

Θα πάω τάχα τώρα; τι θ' απογίνω;» γιατί η αλήθεια είναι πως όσο ζει κανείς δεν πιστεύει ότι θα' ρθει μια στιγμή που θα πεθάνει. Κι αυτό επειδή το θάνατο έχουμε τη δυνατότητα να τον δούμε μόνο στους άλλους. Αποφάσισα λοιπόν να περιμένω να σταματήσει ο κόσμος το πήγαινε έλα γύρω απ' το σώμα μου, να το σπκώσουν από εκεί για να δω τι θα έκανα τελικά.

«Τους έβλεπα να αγωνίζονται να με ξαναζωντανέψουν. Ήταν κάτι παράξενο στ' αλήθεια. Δεν ήμουν πολύ ψηλά αλλά ένιωθα σαν να βρίσκομαι πάνω σ' ένα βάθρο λίγο ψηλότερα απ' τους άλλους. Προσπαθούσα να τους μιλήσω αλλά κανείς δεν με άκουγε, κανείς δεν μου έδινε προσοχή».

«Θυμάμαι πως με βάλανε στο χειρουργείο και οι επόμενες ώρες ήταν κρίσιμες για τη ζωή μου. Στη διάρκεια των ωρών αυτών «μπαίνοβγαινα» στο φυσικό μου σώμα και μπορούσα να το βλέπω από ψηλά όντας μέσα σε κάποιο άλλο σώμα - όχι κανονικό μα κάτι που έμοιαζε με σώμα - ήταν διαφανές, άυλο, είχε ακόμα και μέλη».

«Άκουσα μία φωνή, όχι ανθρώπινη, αλλά ολότελα αφύσικη να με ρωτάει «Είσαι έτοιμος να πεθάνεις; Τι μπορείς να μου δείξεις απ' όσα έκανες στη ζωή σου; Τι σημαντικό έκανες?»

«Πράγματα που είναι αδύνατο να συμβούν στη επίγεια ζωή, είναι ωστόσο δυνατόν να συμβούν όσο διαρκεί αυτή η κατάσταση. Το μυαλό είναι πεντακάθαρο κι αισθάνεται κανείς μια υπέροχη φυσική ευφορία. Εγώ ειδικά καταλάβαινα τα πάντα γύρω μου χωρίς καμία ιδιαίτερη προσπάθεια».

«Δε θυμάμαι πώς και πότε ξαναγύρισα στο φυσικό μου σώμα. Εκείνο που θυμάμαι είναι πως κάποια στιγμή ένιωσα ένα στροβίλισμα και με πήρε ο ύπνος. Ξαφνικά ξύπνησα και βρισκόμουν στο κρεβάτι μου, ενώ όλοι και όλα μέσα στο δωμάτιο ήταν όπως τη στιγμή που άφησα το σώμα μου και ξεκίνησα για το άγνωστο».

Ο Μούντυ διαπίστωσε ότι οι περιπτώσεις που μελέτησε είχαν κάποια κοινά **χαρακτηριστικά**, ενώ το ενδιαφέρον είναι ότι οι διηγήσεις αυτές των Αμερικανών (και άλλων) που είχαν εμπειρίες θανάτου συμφωνούν με τα γραπτά των αρχαίων στοχαστών όπως του Πλάτωνα, της Θιβετανικής Βίβλου των νεκρών κ.ά. Είναι τυχαίο;

Ας δούμε όμως τι μπορεί να συμβεί όταν πεθάνει κανείς σύμφωνα με την **«Ιδανική Εμπειρία Θανάτου** που συνέθεσε ο **Μούντυ**:

'Ενας άνθρωπος πεθάνει και καθώς φτάνει στο ανώτατο σημείο φυσικού πόνου ακούει το γιατρό του ν' αποφαίνεται πως είναι νεκρός. Σιγά-σιγά φτάνει στα αυτιά του ένας ήχος σαν κουδούνισμα ή βόμβος και νιώθει ότι κινείται με μεγάλη ταχύτητα σ' ένα μακρύ σκοτεινό τούνελ. Τότε διαπιστώνει ότι έχει «βγει» απ' το σώμα του και μπορεί να το βλέπει ως θεατής από κάποια απόσταση χωρίς να έχει απομακρυνθεί απ' το φυσικό του περιβάλλον.

Αρχικά νιώθει μία υπερδιέγερση παρακολουθώντας την προσπάθεια των άλλων να τον επαναφέρουν στη ζωή. Σε λίγο διαπιστώνει ότι έχει ένα διαφορετικό «σώμα» απ' αυτό που άφησε πίσω του με άλλου είδους δυνατότητες κι αυτό τον ηρεμεί. Πολύ γρήγορα συμβαίνουν ένα σωρό πράγματα. Βλέπει κι άλλους όμοιους του (πνεύματα συγγενών και φίλων) που έρχονται να τον υποδεχτούν και να τον βοηθήσουν. Επίσης βλέπει με τη βοήθεια ενός φωτεινού πνεύματος, ένα πανοραμικό «φλας-μπακ» των σημαντικότερων στιγμών της ζωής του.

Κάποια στιγμή φτάνει σ' ένα σύνορο που νιώθει ότι είναι η **διακωριστική γραμμή** ανάμεσα στην επίγεια και την άλλη ζωή. Νιώθει ωστόσο ξαφνικά ότι πρέπει να επιστρέψει στη γη και πως δεν έχει έρθει η ώρα να πεθάνει. Τώρα όμως αντιστέκεται, καθώς συνήθισε στην άλλη ζωή και δεν θέλει να γυρίσει πάλι στη γη. Παρόλο την αντίστασή του, με κάποιο τρόπο σμίγει ξανά με το φυσικό του σώμα και επιστρέφει στη ζωή.

Αργότερα προσπαθεί να διηγηθεί την εμπειρία του στους άλλους αλλά αντιμετωπίζει προβλήματα καθώς δε βρίσκει λόγια για να περιγράψει αυτή την εμπειρία του και οι άλλοι δυσκολεύονται να τον πιστέψουν. Έτσι σταματάει να τη διηγείται, ωστόσο έχει πια επηρεάσει σημαντικά τη ζωή του και κυρίως τις απόψεις του γύρω απ' το θάνατο αλλά και τη ζωή.

Άλλα για αυτή την άλλη πλευρά της ζωής μπορούμε να μάθουμε επίσης από κάποιες ιδιαίτερες περιπτώσεις ανθρώπων, που είτε από φύση τους είτε μετά από κάποιο έντονο σοκ (π.χ. τραυματισμό) είτε με τη βοήθεια του

υπνωτισμού, που χρησιμοποιείται σήμερα ως μέθοδος διάγνωσης από πολλούς ψυχίατρους στον κόσμο, έχουν **αναμνήσεις από προηγούμενές ζωές τους.**

Θα αναφέρουμε μερικές χαρακτηριστικές περιπτώσεις:

Η Σάντι Ντέβι ήταν ένα κορίτσι που γεννήθηκε στο Δελχί. Όταν ήταν ακόμη μικρή άρχισε να μιλά για τον άντρα της, κάποιον Κένεθ Ναθ και για το σπίτι τους στη Ματούρα, μια περιοχή εκατοντάδες χιλιόμετρα μακριά απ' το Δελχί. Το δικό της όνομα, όπως έλεγε στους γονείς της, ήταν Λούτζι και έδειχνε να ξέρει πολλά πράγματα σχετικά με τις μουσουλμανικές τελετές, ενώ το δικό της θρήσκευμα ήταν ο ινδουισμός. Συνεχώς παρακαλούσε να την πάνε στους «γονείς» της και στον «άνδρα» της στη Ματούρα ενώ περιέγραφε με κάθε λεπτομέρεια την τοποθεσία και την εμφάνιση του σπιτιού που ζούσε.

Όταν οι γονείς της υποχώρησαν τελικά και δέκτηκαν να την πάνε στη Ματούρα, π. Σάντι τους οδήγησε στο «σπίτι» της, όπου όντως υπήρχε κάποιος Κένεθ Ναθ που τον χαιρέτησε σαν καλή και αγαπημένη σύζυγος (δεν τον είχε ξαναδεί σ' αυτή τη ζωή). Έπειτα το κοριτσάκι θυμήθηκε τη θέση των επίπλων που στο μεταξύ είχαν μετακινθεί ή αφαιρεθεί και περιέγραψε τα φουστάνια που φορούσε όσο ζούσε. Πηγαίνοντας στο διπλανό σπίτι όπου ζούσαν οι «γονείς» της, η Λούτζι ξεχώρισε αμέσως τη μπτέρα της ανάμεσα σε όλα 50 άτομα που είχαν μαζευτεί εκεί και έπεισε στην αγκαλιά της.

Μία άλλη αξιόλογη περίπτωση είναι του περίφημου στρατηγού **Τζωρτζ Πάττον που, όπως έλεγε, είχε λάβει μέρος σε αμέτρητες μάχες ανά τους αιώνες και θυμόταν σκνένες απ' αυτές.**

Το 1943 έφτασε στη Β. Αφρική μετά τη μάχη του Κασσερίν και ξαφνικά είπε στον οδηγό που τον μετέφερε στο πεδίο της σύγκρουσης μαζί με τον στρατηγό Ομάρ Μπράντλου : «Στρίψε δεξιά». Ο οδηγός παρατήρησε ότι η μάχη δεν είχε γίνει εκεί, αλλά ο Πάττον επέμενε ότι μπορούσε να «μυρίσει» το σημείο όπου είχε γίνει η μάχη. Και πράγματι έφτασαν σ' ένα σημείο όπου πριν χιλιάδες χρόνια είχε διεξαχθεί μια αιματηρή σύγκρουση μεταξύ Ρωμαίων και

Καρχηδονίων. «Ημουν εδώ» πρόσθεσε απλά ο Πάττον και περιέγραψε τι και πώς είχε γίνει, όταν οι Καρχηδόνιοι που υπερασπίζονταν την πόλη δέκτηκαν επίθεση από τρεις ρωμαϊκές λεγεώνες.

Σε μία άλλη περίπτωση ο άγγελος **στρατηγός Αλεξάντερ** του είπε χαριτολογώντας ότι θα έπρεπε να είχε ζήσει πιο παιλιά και να ήταν στρατηγός του Ναπολέοντα. Και ο Πάττον αποκρίθηκε με απάθεια: «Μα ασφαλώς και ήμουν». Και περιέγραψε τις κακουχίες που είχε περάσει κατά την υποχώρηση απ' τη Ρωσία.

Οι αναφορές αυτές **αποδεικνύουν τη Θεωρία της Μετενσάρκωσης, την οποία αποδέχονται όλες οι παραδοσιακές θρησκείες και φιλοσοφίες, ακόμη και ο χριστιανισμός μέχρι την 5η Οικουμενική Σύνοδο.**

Πώς όμως γίνεται η διαδικασία του θανάτου απ' τη στιγμή που κόβεται η «ασημένια κλωστή» μέχρι η ψυχή να πάρει ένα νέο σώμα;

Όταν το σώμα πεθαίνει, η ψυχή ξεκινάει το **ουράνιο ταξίδι της** προς την πνευματική περιοχή, που στην αρχαία Ελλάδα ονόμαζαν **Ηλύσια Πεδία** ενώ στην Ανατολή, **Δεβραχάν**. Αρχικά η Ψυχή αποκοιμιέται για ένα χρονικό διάστημα (συνήθως μέρες) μέχρι να καταλάβει τι συμβαίνει καθώς βρίσκεται σε σύγχυση. Για μέρες - και σε μερικές περιπτώσεις για μήνες - η Ψυχή τριγυρίζει στην περιοχή όπου πέθανε ή θάφτηκε ή μπορεί να επισκέπτεται φίλους και συγγενείς χωρίς αυτοί να τη βλέπουν ή να επικοινωνούν μαζί της παρά μόνο. Τηλεπαθητικά, ενώ έχουν αυτό το διάστημα κάποιο αμυδρό αίσθημα της παρουσίας της.

Μετά απ' αυτό το στάδιο που διαρκεί λιγότερο ή περισσότερο, ανάλογα με την πνευματική εξέλιξη του ανθρώπου και τον τρόπο θανάτου του, η ψυχή ξυπνάει και αρχίζει να αντιλαμβάνεται το νέο της περιβάλλον, καθώς και να έρχεται σ' επαφή με άλλες **οντότητες**, του **ίδιου «μήκους κύματος**, που τη συμβουλεύουν και την οδηγούν. Σ' αυτές τις διαστάσεις η αντίληψη των χρωμάτων και των ήχων γίνεται μέντο πιο λεπτό και πιο πλατύ αισθητηριακό τρόπο.

Σιγά-σιγά η Ψυχή οδηγείται σε μία διάσταση όπου απολαμβάνει τους καρπούς

των συναισθηματικών της πράξεων στη ζωή, των επιθυμιών και των παθών με τα οποία ήταν δεμένη. Είναι ο «**Παράδεισος κι η Κόλαση**» ή το «**Κάμα-Λόκα**» που λένε στην Ανατολή, όπου η Ψυχή θ' αντιμετωπίσει αυτά που επιθυμεί αλλά και αυτά που φοβάται, που θα είναι κάποιες ψυχολογικές προβολές του εαυτού της κι όχι τόσο ένας αντικειμενικός κόσμος. Σ' αυτήν τη διάσταση θα μείνει η ψυχή για αιώνες και θα ζήσει μια ανάλογη ζωή μ' αυτήν που είχε όταν ήταν ενσαρκωμένη, με οικογένειες, εργασίες κ.λ.π. Αμυδρή εικόνα αυτής της αστρικής ζωής έχουμε στα όνειρά μας, άσκετα αν θυμόμαστε ή όχι τι έγινε εκεί. Ο χρόνος σ' αυτές τις διαστάσεις ρέει διαφορετικά...

'Όταν εξασθενήσουν οι επιθυμίες που διατηρούσε η Ψυχή απ' την προηγούμενη υλική της ζωή τότε θα πάει σε μία ανώτερη διάσταση, αφού υποστεί ένα «δεύτερο θάνατο». Η νέα αυτή διάσταση είναι φτιαγμένη από σκέψεις, ιδέες, vontikή ύλη. Εκεί θα επεξεργαστεί όσα vontikά και πνευματικά ερεθίσματα δέχτηκε στην φυσική της ζωή.

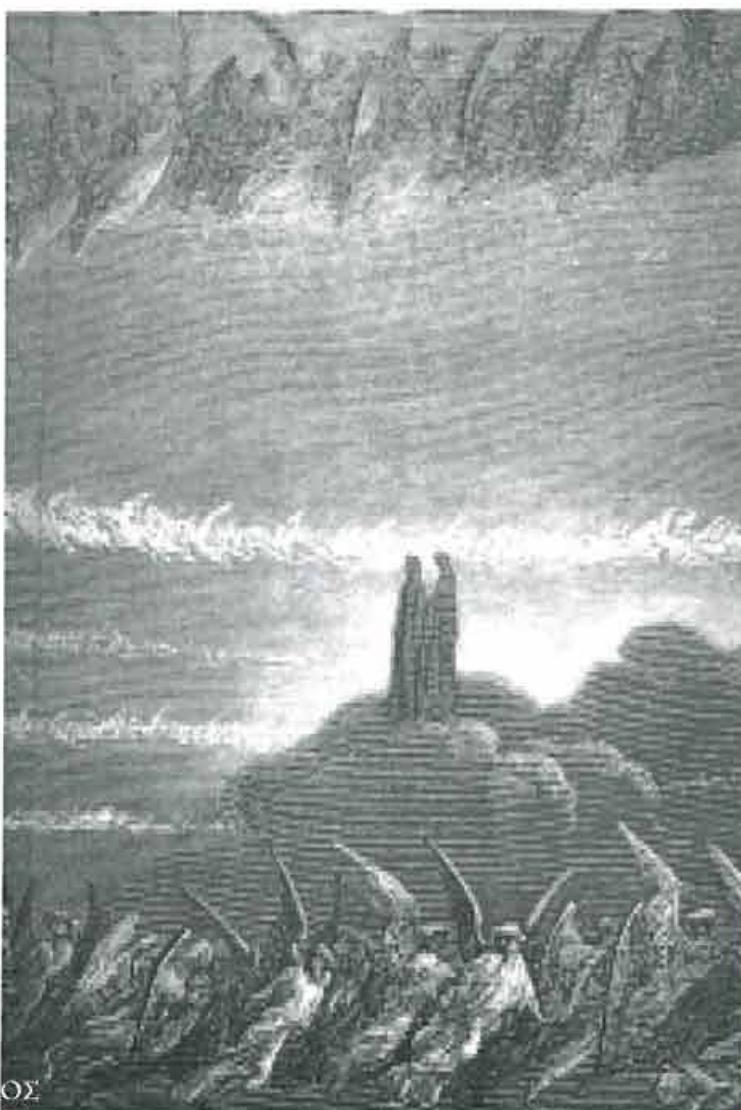
Οι εσωτερικές διδασκαλίες μας λένε ότι στους Ανώτερους κόσμους η Ψυχή δεν εξελίσσεται άλλο, απλά αφομοιώνει εμπειρίες, ενώ η διαδικασία της νέας ενσάρκωσης ξεκινάει όταν η Ψυχή αρχίζει να επιθυμεί ξανά τη γήινη ύπαρξη και να νοσταλγεί το φυσικό κόσμο.

Καθώς «**κατεβαίνει**» η Ψυχή συγκεντρώνει από κάθε διάσταση την ανάλογη ύλη (vontikή, συναισθηματική, ενεργειακή) για να σχηματίσει τους φορείς της προσωπικότητας που θ' αποκτήσει στη νέα της ζωή. **Στα αρχαία ιερά κείμενα** περιγράφεται η διαδικασία εισόδου της ψυχής στο σκοτεινό κόσμο της φυσικής γης αλλά κυρίως η αντίθετη διαδικασία εξόδου προς το φως μετά το φυσικό θάνατο και δίνονται πολύτιμες πληροφορίες για τη γεωγραφία του «Υπερπέραν» και τους τρόπους που μπορεί η Ψυχή να χρησιμοποιήσει για ν' αποφύγει τους αστρικούς κινδύνους.

Με τελετές, λιτανείες, προσευχές και διαλογισμούς, οι ιερείς βοηθούσαν τις ψυχές

στην ανύψωσή τους και τους έδειχναν τους τρόπους να διαβάσουν και ν' ακολουθήσουν τους «μαγικούς χάρτες» των ουράνιων περιοχών.

Η επαφή μας με το θάνατο και η εξοικείωση μας με αυτά τα θέματα είναι ένα μάθημα που μπορούμε να πάρουμε παρατηρώντας τη Φύση και τους κύκλους της. Ψάχνοντας σ' αυτήν απαντήσεις για το νόημα της ζωής και το πεπρωμένο μας. Έτσι η ζωή δεν θα μας φαίνεται μία φυλακή ανάμεσα στη φρίκη της γέννησης και τον τρόμο του θανάτου αλλά θ' αρχίσουμε να ερμηνεύουμε τα σημάδια που αφίνει στον κόσμο μας το θείο και το Αιώνιο, καθώς θα συνειδητοποιούμε ολοένα και περισσότερο ότι **Ζωή και Θάνατος είναι όψεις Ενός πράγματος**, όπως η Μέρα και η Νύχτα είναι όψεις της μίας κυκλικής κίνησης της Γης γύρω απ' τον εαυτό της.

ΑΡΧΑΪΚΟ ΒΗΜΑ

Ο ΠΑΝΟΠΤΗΣ ΟΦΘΑΛΜΟΣ

Γ. Χαραλαμπόπουλος

Ένας «κλειδωμένος» αριθμός στα εσωτερικά κείμενα της αρχαίας ελληνικής γραμματείας «σημαίνει» τις καταβολές της κοσμικής βιολογίας και οδηγεί στις ατραπούς μιας πανάρκαιας γνώσπις.

Στην ινδική γλώσσα ο όρος «Πουράνα» σημαίνει ετυμολογικά «εκείνο που επιζει από τα παλιά χρόνια», δηλαδή η γνώση. Στους «Βεδικούς Ύμνους», που αποτελούν παρακαταθήκη θρησκευτικής και φιλοσοφικής γνώσης της 2^η π.Χ. χιλιετίας, διαβάζουμε σχετικά με τις αστρονομικές γνώσεις των αρχαίων Ινδών, που έχουν σχέση με το χρόνο και τον αστερισμό του Ταύρου: «Δέκα πέντε ριπές του οφθαλμού αποτελούν ένα καστά, 30 καστά ένα καλά, 30 καλά ένα μουχουρτά και 30 μουχουρτά ένα πμερονύκτιο. Ο μήνας διαιρείται σε δυο μισά, παξά, από τα οποία το πρώτο, από τη νέα σελήνη μέχρι την πανσέληνο λέγεται πουρβά και το άλλο απαρά. Κάθε ένα από τα δυο παξά υποδιαιρείται σε 15 σεληνιακές μέρες, οι οποίες αναφέρονται σαν 1^η, 2^η, 3^η 15^η» («Βίνσού Πουράνα» I, 3.6-12).

Στο εδάφιο αυτό διακρίνουμε το ορφικό πμερολογιακό σύστημα της αριθμησης των πμερών, της διαιρέσης του μήνα και του χαρακτηρισμού του χρόνου. Άλλα το ενδιαφέρον παρουσιάζεται στη συνέχεια του κειμένου, όπου αποκαλύπτεται η σχέση μεταξύ των Ελλήνων και των Ινδών και το αντίστοιχο «κλειδωμα» κοσμικών μυστικών από τυπούς, με ιστορικά, μυθολογικά, ετυμολογικά και αστρονομικά στοιχεία. Ο ίδιος ο Κ. Χασάπης στη διατριβή του χαρακτηρίζει τον ινδικό ύμνο «ανάλογο των Ορφικών και εν πολλοίσι συγγενή» και παρατηρεί ότι οι αστρονομικές γνώσεις ήταν κρυπτογραφημένες, όπως ακριβώς και στους «Ορφικούς Ύμνους», με μόνη διαφορά τις διαφορετικές «κλείδες αποκρυπτογραφήσεως».

Αναφέρεται λοιπόν στη συνέχεια: «Εξι μήνες αποτελούν το άγενα. Υπάρχουν δύο άγενα. Το ένα βρίσκεται στο νότο του ισημερινού και το άλλο στο βορρά αυτού. Τα δύο άγενα αποτελούν το έτος που λέγεται βαρς».

Από όλο απόσπασμα του ύμνου αυτού και την αντιπαράθεσή του με τους ορφικούς ύμνους καταλήγουμε στο ενδιαφέρον συμπέρασμα, ότι δηλαδή οι Έλληνες και οι Ινδοί ήταν κοινοί κάτοχοι απώταπς κοσμικής γνώσης, την οποία φρόντισαν να «κλειδώσουν» μέσα σε μύθους και αστρονομικές αλληγορίες. Στις έρευνες του Κ. Χασάπη αναφέρεται ότι το «βαρς» συνδέεται ετυμολογικά με την αρχαία «σανσκριτική» λέξη «βρισά» (που σημαίνει ταύρος), από την οποία προέρχεται η νεώτερη λέξη «βρισαμπά», που το ρηματικό θέμα της «βρις» έχει την έννοια της παροχής ζωής και της ζωικής δύναμης. Η σημασία αυτή που προσδιορίζεται και στον ορφικό ταύρο, χρησιμοποιείται ευρύτατα στο ομηρικό βρισάν = δροσίζειν («Ιλιάδα» Ψ, 598 και Οδύσσεια N, 245), αλλά και στη λέξη «έρση» που χρησιμοποιεί ο Ησίοδος για να αποδώσει την «δρόσο» («Θεογονία» 83), που κατά τον Χασάπη είναι συγγενής της λέξης «βροχή».

Στην ουσία, πιο κατά τον Χασάπη «αρχαία σανσκριτική λέξη βρισά», αποτελεί παράγωγο του «βαρς», το οποίο με τη σειρά του προέρχεται από το τρίπτυχο της απώταπς ελληνικής ρίζας «αυρ-ουρ-ορ» (παράβαλε σχετικά: Τ-αύρος, Κέντ-αυρος, Επίδ-αυρος. Λαμπ-αύρας = Λαμπαδίας κατά τον Πρόκλο και το σημαντικότερο, Ούρος =

Ταύρος κατά την Ανθολογία Παλατίν (6,332), που επυμολογικά αποκαθιστά πλήθος λέξεων).

Παρατηρείται συγκεκριμένα το πολυσχιδές της ρίζας «օρ», δια της οποίας οδηγούμαστε σε ενδιαφέροντες επυμολογικούς κώδικες όπως: α) ούρος = φύλαξ, φρουρός (Ιλιάδα Θ,80), που με τη σειρά του προσδιορίζει (με αναφορά στον Κρατύλο) τη σχέση και την σημειολογία του άστρου Αρκτ-ούρου και του αστερισμού του Ωρίωνα, β) ουρέω = αγρυπνώ, φυλάττω (Επυμολογικόν Μέγα) γ) πυλ-ωρός=ο επιβλέπων την πύλη, δ) ώροι=ενιαυτοί (Ησύχιος).

Ο χώρος αυτός, που επυμολογεί και το όνομα του αιγυπτιακού θεού Ήρου, ο οφθαλμός του οποίου κωδικοποιείται στον Οφθαλμό του Ταύρου (το γνωστό άστρο Αλντεμπαράν), αναφέρεται στον Πανόπτη Δία («Ευμενίδες» στιχ. 1045) και αλληγορείται στη σύγχρονη θρησκευτική εικονογραφία (Θέμα που επιδέχεται ιδιαίτερη μελέτη).

Τέλος, θα πρέπει να σημειωθεί ότι, οι 30 κατά πημερονύχτιο ριπές του οφθαλμού που αναφέρονται στο πρώτο μέρος του αποσπάσματος, δίνουν 10.800 ριπές το χρόνο. Ο αριθμός αυτός κρυπτογραφείται στις 10.800 μετρικές μονάδες του ύμνου «Rig-Veda», αλλά «σφραγίζεται» ως προς το μυστικό που φέρει.

Το μυστικό αυτό μπορούμε να το προσεγγίσουμε μέσα από τα κείμενα των προσωκρατικών και όχι μόνο. Ο Ηράκλειτος πίστευε σε μια περιοδική εκπύρωση, δηλαδή ανάλωση του κόσμου από τη φωτιά. Ο κόσμος δηλαδή παρουσιάζεται σαν μια πελώρια φωτιά, ορισμένα τμήματα της οποίας σβήνουν, ενώ αντίστοιχα ανάβουν άλλα τμήματα. Δεν καίει ολόκληρη η φωτιά ταυτόχρονα. Σε σχετικό του απόσπασμα που διασώθηκε από τον Κλήμη της Αλεξανδρείας αναφέρεται: «Αυτόν τον κόσμο (που είναι ένας στην ολότητά του) δεν τον έπλασε κανένας θεός ή άνθρωπος, αλλά υπήρχε πάντα, υπάρχει και θα υπάρχει, σαν μια αιώνια, ζωντανή φωτιά, που ανάβει με μέτρο και σβήνει με μέτρο».

Ο Θεόφραστος αναφέρθηκε πάνω σε αυτά συμπληρώνοντας ότι «εντάσσει την παγκόσμια αλλαγή μέσα σε μια ορισμένη τάξη και σε ένα πεπερασμένο χρόνο, σύμφωνα με μια αδήριτη αναγκαιότητα».

Οι παρατηρήσεις αυτές θα πρέπει να σχετίζονται με τα αναφερόμενα από τον Αριστοτέλη, ο οποίος πίστευε ότι ο Εμπεδοκλής και ο Ηράκλειτος παρουσίαζαν τον κόσμο να κυμαίνεται ανάμεσα στην τωρινή του κατάσταση και την καταστροφή. Μπορεί όμως ο Αριστοτέλης να είχε υπόψη του ένα κύκλο 10.800 χρόνων, για τον οποίο φαίνεται να έκανε λόγο ο Ηράκλειτος (Diels 22a 13).

Αυτή η περίοδος μπορεί να αναφερόταν σε έναν κύκλο των εκλεκτών ψυχών ή, πιθανότερα, στο χρόνο που χρειάζεται μια ορισμένη ποσότητα φωτιάς για να περάσει από όλα τα στάδια.

Ο «πεπερασμένος χρόνος» και ο κύκλος των εκλεκτών ψυχών, που κατά τον Ηράκλειτο είναι 10.800 χρόνια, ταυτίζονται με τις 10.800 μετρικές μονάδες του ύμνου Rig-Veda. Φαίνεται ότι οι μονάδες του ινδικού ύμνου κρύβουν τη χρονική περίοδο του Ηράκλειτου, η οποία είναι πανάρχαια παρακαταθήκη κοσμικής γνώσης.

Τη γνώση αυτή «Ξανακλείδωσε» ο Πλάτωνας με τη χρήση του λεγόμενου «ζωογονικού τριγώνου» των Πυθαγορείων. Αναφερόμενος στους περιοδικούς κύκλους που υπάρχει «ευφορία και αφορία της ψυχής και των σωμάτων», δίνει τους αριθμούς 216 (που εκφράζει το μικρότερο διάστημα ανθρώπινης κυοφορίας, δηλαδή εφτά μήνες) και 3600 (το τετραπλάσιο του οποίου οδηγεί στον αριθμό του Ηράκλειτου, δηλαδή 10.800).

Με αναγωγή στους δύο αυτούς αριθμούς, μέσω ενός αρμονικού αριθμητικού συστήματος, ο Πλάτωνας «φωτογραφίζει» τα αναφερόμενα από τον Ησίοδο γένη των ανθρώπων, δηλαδή τις περιόδους όπου γίνονται οι καλύτερες και οι χειρότερες γεννήσεις ενώ κάνει λόγο και για έναν τέλειο αριθμό, ο οποίος «περικλείει την περίοδο για τις γεννήσεις των θεών».

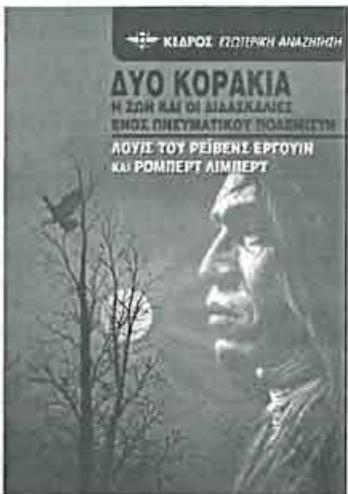
Στον «Τίμαιο» φαίνεται καθαρά πως οι θεοί αυτοί ανήκουν στη δημιουργία του δεύτερου ανθρώπου της «Γένεσης», στον άνθρωπο εκείνο δηλαδή που ο δημιουργός εμφύσησε «ψυχήν ζώσαν».

Έτσι εξηγείται και η ύπαρξη των «εκλεκτών ψυχών». Μεταξύ των θαυμαστών παρατηρήσεων που προκύπτουν από την αναγωγή αυτή, είναι και ο αναφερόμενος δεσμός του Αριστοτέλη με τον Απόλλωνα, τον οποίο θεωρούσε πρόγονό του.

BIBLIO παρουσίας

ΛΑ

ΔΥΟ ΚΟΡΑΚΙΑ

Η ΖΩΗ ΚΑΙ ΟΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΕΣ ΕΝΟΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΥ ΠΟΛΕΜΙΣΤΗ

ΛΟΥΙΣ ΤΟΥ ΡΕΪΒΕΝΣ ΕΡΓΟΥΙΝ ΚΑΙ ΡΟΜΠΕΡΤ ΛΙΜΠΕΡΤ

Εκδ. ΚΕΔΡΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ

Είναι η βιογραφία ενός εξαιρετικού Αμερικανού ιθαγενή, που έμαθε να ενώνει τα μονοπάτια του πολεμιστή και του θεραπευτή. Διδάχτηκε από τον παππού του τις παραδοσιακές μεθόδους θεραπείας διαφόρων ιθαγενών φυλών, αποκτώντας γνώσεις που τον βοήθησαν να αντεπεξέλθει στην εχθρική λευκή κοινωνία που αντιμετώπισε αργότερα.

Αφού έζησε για πολλά χρόνια την εμπειρία των άγριων φυλετικών διακρίσεων και πολέμησε σε έναν πόλεμο Λευκών, έγινε ο ίδιος πολεμιστής στον αγώνα για τα δικαιώματα του λαού του, συμμετέχοντας στο Κίνημα Αμερικανών Ιθαγενών από την ίδρυσή του.

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΤΑΞΙΔΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΑΞΙΔΙΑ ΠΕΡΑ ΑΠΟ ΤΟ ΧΡΟΝΟ

TZON ΠΕΡΚΙΝΣ

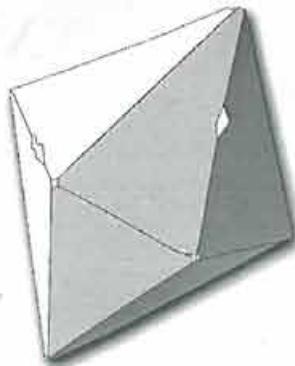
Εκδ. ΚΕΔΡΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ

Το βιβλίο αυτό μας αποκαλύπτει πώς μπορούμε όλοι μας να ταξιδέψουμε πνευματικά, εναρμονίζοντας τον εαυτό μας με τη θετική ενέργεια της φύσης. Έτσι ώστε να βρούμε το

δρόμο για τις σωστές αποφάσεις και ν' αναπτύξουμε πρωτοποριακές προσεγγίσεις για όλες τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουμε ως άτομα και ως παγκόσμια κοινότητα.

Αποτελεί την καταγραφή των εμπειριών του συγγραφέα, που σχετίζονται με την ιερατική τεχνική του πνευματικού ταξιδιού, καθώς και των επαφών του με διάφορες φυλές, οι οποίες εφάρμοζαν αυτήν την άγνωστη σκεδόν τέχνη.

Σπόροι Σοφίας

Όπως από μια πηγή πηγάζει άφθονα και ανυστερόβουλα το νερό,
έτσι και ο αληθινός φιλόσοφος διδάσκει τη φιλοσοφία του σε όσους
θέλουν να την πιουν.

Ο άνθρωπος πρέπει να είναι σαν ένα σπαθί και το σώμα του σαν μια
θήκη. Κάποια μέρα θα πεθάνει και τότε η ψυχή θα βγει από το σώμα
τραγουδώντας, φωτεινή σαν τη λάμα του σπαθιού.

Η θήκη θα μείνει κενή και άχορηστη και θα πεταχτεί στο χώμα. Αλλά το
σπαθί, το κομμάτι φωτός από τ' άστρα που είχε αιχμαλωτιστεί στη γη, θα
επιστρέψει στ' άστρα.

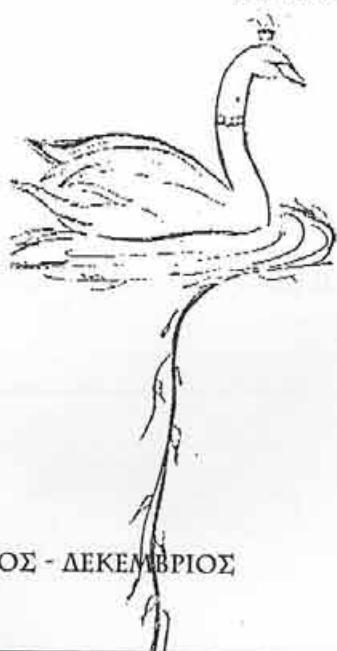
Μη φοβάσαι το Μυστήριο και γίνε το αγαπημένο του παιδί:
μάθε ότι η φίλα του αινίγματος είναι ο ακίνητος κινητήρας του σύμπαντος
και σ' Αυτόν μπορεί να φτάσει κανείς
μόνο μέσα από τη Σοφία.

J.A. Livraga Rizzi

Παγκόσμιος Ιδρυτής

του Φιλοσοφικού και Πολιτιστικού Οργανισμού

"Νέα Ακρόπολη"

ΕΠΟΜΕΝΟ τεύχος

“*Anīmus & Anīma*” κατά Γιουγκ

Ο Ήρωας πίταν πάντα ένα πρότυπο, ένα Αρχετυπικό μοντέλο συμπεριφοράς, ικανό να παραδειγματίσει και να ωθήσει τον άνθρωπο στο δρόμο της εξέλιξης.

**“Η θεωρία της Αιχμάλωτης Ψυχής
στον Ορφισμό”**

Μια μελέτη πάνω στην αντίληψη περί ψυχής που επικρατούσε στην Αρχαία Ελλάδα πριν από την εποχή του Σωκράτη.

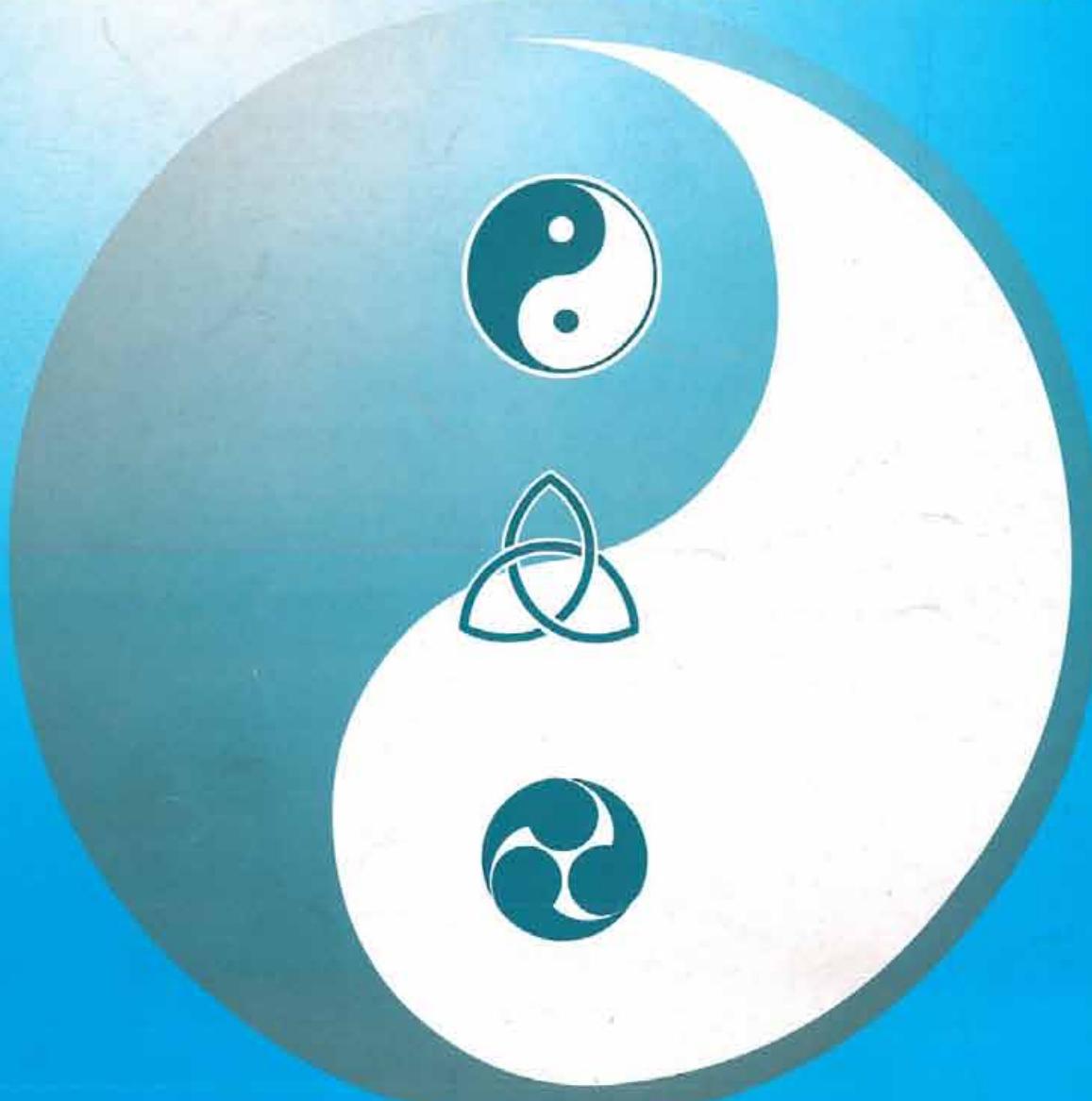
**“Ρούνοι - η Μυστική γλώσσα των
Κελτών”**

Οι ρούνοι είναι τα ιερά σύμβολα των Κελτών και αποτελούσαν ένα πλήρες σύστημα φιλοσοφίας και μαγείας.

... και άλλα θέματα εσωτερισμού και φιλοσοφίας.

ΜΥΟΟΙ-ΣΥΜΒΟΛΑ

Ta Microchips της Γνώσης

Οιμπονιαία σεμινάρια εσωτερικής ανάπτυξης

Ενάρξεις κάθε μήνα

Αγ. Μελετίου 29, ΚΥΨΕΛΗ τηλ: 010- 8231301

Π.Π. Γερμανού 11, Ν.ΙΩΝΙΑ, τηλ: 010- 2772893

Info: www.nea-acropoli.gr donahe@nea-acropoli.gr

ΝΑ
NEA ΑΚΡΟΠΟΛΗ
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ & ΦΙΛΟΞΕΦΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ

Στηρίζουμε την Οικουμενική Διακήρυξη των Ηνωμ. Εθνών για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου